

Møte onsdag den 14. mai kl. 10President: *I n g e L ø n n i n g*

D a g s o r d e n (nr. 81):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 22)
2. Referat

Presidenten: Representanten Jan Simonsen vil fremsette et privat forslag.

Jan Simonsen (uav): Jeg har gleden av å fremme et forslag om å gi pionerdykkerne i Nordsjøen ærespensjon etter de samme økonomiske retningslinjene som gjelder for krigspensjon, som er omtrent 240 000 kr.

Dette forslaget er egentlig utarbeidet av Vidar Kleppes nye parti, Demokratene, hvor jeg selv er medlem. Men jeg har oppfattet Stortingets regelverk slik at jeg her har status som uavhengig representant, og at det derfor må være formelt riktig å fremme forslaget ikke på vegne av Demokratene, selv om jeg er medlem der, men på vegne av meg selv.

Presidenten: Presidenten vil ubetinget anse det alternativet som det mest betryggende.

Representanten Heidi Sørensen vil fremsette et privat forslag.

Heidi Sørensen (SV): På vegne av representantene Heikki Holmås, Kristin Halvorsen og meg selv vil jeg fremme forslag om opprettelse av Alnaelva miljøpark.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Valgerd Svarstad Haugland
- statsråd Laila Dåvøy
- statsråd Børge Brende

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Vidar Bjørnstad.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg har et spørsmål til statsråd Svarstad Haugland.

Statsråden har forrige uke uttalt seg til media om en viktig politisk sak for folk flest, og jeg håper at statsråden også kan dele sine synspunkter med Stortinget.

Regjeringen har foreslått en ny lov, som åpner for fri-slipp av privatskoler med garantert statlig finansiering. Arbeiderpartiet vil slåss for å styrke den offentlige felleskolen som den viktigste møteplassen for alle unger, uansett bakgrunn. Hvorfor er det så viktig for Kristelig Folkeparti å bidra til privatisering av den offentlige grunnskolen, noe som åpner for sortering av unger etter foreldrebakgrunn og karakterer?

Jeg vet at statsråden har mulighet til velge om hun kan og vil svare, all den stund Høyre sitter i førersetet i Regjeringens skolepolitikk.

Presidenten: Spørsmålet om å svare eller ikke svare avhenger vel ikke av partiers posisjoner. Det avhenger av statsrådets ansvarsområde, men statsråden står helt fritt til å svare på vegne av andre statsråder hvis hun ønsker.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det svaret som eg vil gi, vil sjølvsagt vera på vegner av Regjeringa. Det er ikkje enkeltparti som er i regjering. Det er tre parti, og vi står saman om den politikken vi fører.

Skulepolitikken ligg ikkje innanfor mitt ansvarsområde, men det er ei hjertesak for Kristeleg Folkeparti, også ein sterk offentleg skule. Eg vil ta avstand frå måten spørsmålet var formulert på, for vi ynskjer også å byggja opp under ein sterk offentleg skule. Samtidig synest vi at foreldrefridomen er veldig viktig, og at foreldra sjølve skal få lov til å velja skule, om dei ynskjer å senda borna til ein frittstående skule eller til ein offentleg skule. For meg er det ganske lett å kombinera dei to ynska – satsa på ein offentleg, god skule, men samtidig leggja vekt på foreldreretten, slik at dei kan velja ein annan skule for borna sine dersom det er det dei ynskjer. Det må vera ein viss eigendel for dei foreldra som ynskjer å senda borna sine dit. Det vil kosta dei noko, men prisen må ikkje bli så høg at det berre er rikfolk som har råd.

Lat meg få leggja til, sidan det står ei rekkje folk bak som sannsynlegvis skal følgja opp, at eg har ikkje tenkt å gå inn i ein vidare skulepolitisk diskusjon. Men eg ynskjer å skjera det ned til heilt generelle haldningar i forhold til kva Regjeringa står for, og kva Kristeleg Folkeparti står for. Eg går ut frå at det er på bakgrunn av landsmøtet i helga representanten stiller spørsmål.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg skal være generell.

Statsråden har selv uttalt at etablering av private skoler kan skape problemer for den offentlige skolen, både økonomisk og ressursmessig. Det er tydelig at hun er urolig, og jeg er glad for at statsråden erkjenner det. Problemet er at hun ikke har gjort noe for å bøte på uroen. Jeg har ikke noe greie på det, men det må vel være dette som kalles å tale med to tunger. Statsråden kjenner helt sikkert til situasjonen i skolesektoren i kommunene, med reduksjoner i lærerstillinger og nedskjæringer.

Kommunenes muligheter til å si nei til private skoler blir i praksis svært begrenset. Men penger til privatskole-

ne vil tappe kommunenes skolebudsjetter. Burde ikke Kristelig Folkeparti ut fra sitt verdigrunnlag forsvare fellesskapet som kommunene og den offentlige grunnskolen representerer, i stedet for mer marked og private skoler som vil sortere elever i ung alder?

Presidenten: Presidenten vil skyte inn at det er bemerkelsesverdig hvis det finnes politikere som ikke har kjennskap til å tale med to tunger.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg er i grunnen einig i den merknaden.

For å svara på spørsmålet: For det fyrste tek eg avstand frå måten å formulera seg på her. Det er ikkje skulen som sorterer born; det er foreldra som vel kor dei vil senda borna sine. Skular har ikkje ei slik sortering. Det er det eine.

Det andre er at mitt svar i forhold til uroa i kommunane var svar på bakgrunn av gamal finansieringsordning for dei private skulane. No har vi lagt opp til ny finansieringsordning for dei private skulane, der ein tek utgangspunkt i dei kommunale kostnadene ved skuledrift. Og då blir konkurransen mellom dei offentlege skulane og privatskulane annleis. Dessutan kjem pengane til dei private skulane frå sentralt hald.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Presidenten: Presidenten er noe i tvil om hvordan dette er å anse i forhold til Stortingets reglement. Saken om private skoler ligger til behandling i Stortinget, og den kommer opp til debatt i aller nærmeste fremtid. Fagstatsråden er ikke til stede, og hvis jeg oppfatter statsråden riktig, ønsker hun ikke å besvare ytterligere spørsmål som går på saken. I den utstrekning det er denne sak det dreier seg om, vil presidenten anse at det er lite hensiktsmessig å gi anledning til tillegsspørsmål.

Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Heidi Sørensen (SV): Jeg vil stille et spørsmål til miljøvernminister Børge Brende, men først gratulere med vervet som leder for FNs kommisjon for bærekraftig utvikling.

En av de aller viktigste oppgavene man står overfor om man skal skape en bærekraftig utvikling, er å redde regnskogen. Det er her mesteparten av det biologiske mangfoldet befinner seg. Hvert år forsvinner det regnskog tilsvarende halvparten av Norges areal. Mesteparten av regnskogen er ikke hogd bærekraftig, og den er ofte også ulovlig hogd. Forbrukerinspektørene kan i dag fortelle at regnskogteak fra militærdiktaturet i Burma brukes i produksjon av norske fritidsbåter. Halvparten av den opprinnelige skogen av teak i Burma er allerede borte, og teakeksport er militærdiktaturets største inntektskilde.

Statsråd Børge Brende har tidligere lovt et forbud mot innførsel av slikt regnskogstømmer i Norge, og mitt spørsmål er: Når kommer forbudet, og hva vil lederen av

FNs kommisjon for bærekraftig utvikling gjøre for å stanse regnskogsødeleggelsen?

Statsråd Børge Brende: Først takker jeg for de hyggelige ordene fra representanten Sørensen. Det blir en tøff jobb å følge opp Johannesburg-toppmøtet. Vi vet fra Rio at det var et vellykket møte, men det å gjøre ord om til handling er tungt på miljøutviklingsområdet.

Når det gjelder spørsmålet om import av teak fra Burma, må jeg si at jeg synes det er veldig uheldig, og jeg ser alvorlig på at norske bedrifter faktisk velger å importere fra militærdiktaturet Burma. Statsministeren har vel flere ganger oppfordret norsk næringsliv til ikke å gjøre det. Det er også slik at den teaken som brukes i disse båtene, er det fullt mulig å erstatte med f.eks. behandlet norsk furu. Norge har vært en båtbyggenasjon gjennom mange hundre år – jeg skulle til å si tusen år – og vi har også vært i stand til å bruke norske treslag. Hvis man skal bruke regnskogstrevirke, bør det være trevirke som er sertifisert, dvs. som man garanterer er tatt ut på en bærekraftig måte. For å hindre at man driver import med ulovlig hogd regnskog, har Norge tatt initiativ til å få til en avtale med myndighetene i Indonesia, hvor de har akseptert at vi skal kunne nekte import av ulovlig hogd regnskog.

Jeg tror det er noe vanskeligere å få til en slik avtale med militærdiktaturet i Burma, for å si det slik. Men jeg har nå gitt beskjed om – i brev form og også i møtes form – at vi tar kontakt med disse båtbyggerne, for da å understreke det sterke norske engasjementet imot ulovlig hogd regnskog. Regnskogen er det viktigste vi har i forhold til å være jordas lunger, og også det viktigste i forhold til det biologiske mangfold.

Men jeg har aldri sagt at vi skal innføre et forbud mot import av regnskogstrevirke i Norge. Det jeg har sagt, er at vi skal innføre klare regler i forhold til sertifisering, og at dette må harmonere med WTO-regelverket.

Heidi Sørensen (SV): Børge Brende skrev i Dagbladet den 3. juli 2002:

«Regjeringen vil gå inn for forbud mot innførsel av trevirke som er ulovlig hogd, og vurdere ulike virkemidler for å hindre innførsel av trevirke som ikke er miljøsertifisert.»

Videre avslutter han kronikken med å skrive:

«Vi bør sikre at bare tømmer som er bærekraftig produsert, eksporteres til Norge.»

Når statsministeren, miljøvernministeren og andre også fra Regjeringen oppfordrer bransjen til å stoppe denne importen i fem år, er det ikke på tide at Regjeringen selv handler og får på plass det forbudet vi trodde miljøvernministeren varslet i fjor?

Presidenten: Det kan hende at miljøvernministeren har fått tømmermenn i mellomtiden.

Statsråd Børge Brende: Jeg må si at jeg tror man skal lete lenge etter en regjering som har tatt så mange konkrete skritt i forhold til å hindre import av ulovlig

hogd regnskog. Det som representanten underslår i sitt spørsmål, er at jeg selvsagt hele tiden har understreket at et forbud mot ulovlig hogd regnskog må skje i regi av WTO. Norge kan ikke innføre regler som ikke vil bli akseptert av WTO. Det er punkt 1.

Punkt 2 er at vi også har tatt initiativ til å få til bilaterale avtaler med ulike land for å få til denne type forbud, som er i tråd med WTO. Vi har også innledet et samarbeid med EU som driver med det samme. Derfor var den avtalen vi fikk med Indonesia, ganske banebrytende, hvor vi kan si at vi importerer ikke dette tømmeret fra Indonesia, fordi det er ulovlig hogd. Dette er også i tråd med WTO-regelverket, fordi Indonesia har akseptert det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Karin Andersen.

Karin Andersen (SV): Det er når virkemidlene kommer på bordet, vi ser om vi greier å oppnå resultater. Jeg føler meg ikke helt bekvem med at vi ikke har på plass de virkemidlene som må til for å sikre en så viktig sak, som miljøvernministeren sier. Det er verdens lunger vi snakker om.

Jeg har to helt konkrete spørsmål til miljøvernministeren. Det ene er: Vil miljøvernministeren ta initiativ, særlig gjennom sin nye stilling, til å få på plass et sterkere forbud og regelverk gjennom WTO for å sikre dette viktige formålet? Og er det slik at miljøvernministeren er sikker på at regelverket i WTO hindrer Norge i å ha sterkere tiltak mot bruk av truet regnskog enn det vi har i dag? Hadde det ikke vært lurt å gå en runde til og se om det kanskje var noen grep vi kunne gjøre nasjonalt før vi sier: Nei, WTO hindrer oss i å gjøre dette? Jeg er ganske sikker på at det her finnes mer vi kan gjøre nasjonalt.

Statsråd Børge Brende: Det som er hovedpoenget knyttet til regnskog, er at den må behandles på en bærekraftig måte. Det er ikke alt uttak av regnskog som i utgangspunktet er galt. Det er klart at vi har også hogd i skoger i Norge gjennom mange hundre år. Det vi må hindre, er altså et uttak fra regnskogen som ikke er bærekraftig. Derfor vil Norge også i WTO-sammenheng fremme, og har fremmet, at i forhold til ulovlig hogd regnskog, som det hele tiden har vært snakk om, skal det være lov til å si nei til import. Vi har også sagt at vi i Norge i utgangspunktet bare ønsker å importere FSC-sertifisert trevirke fra regnskog, som altså er garantert tatt ut på en bærekraftig måte. Vi kan ikke nekte fattige mennesker å hogge trær, men det må skje på en bærekraftig måte.

I tillegg er det slik at vi på vegne av staten har sendt ut brev til alle statlige etater om at man skal være meget tilbakeholden med innkjøp av trevirke fra regnskog. Det må være FSC-sertifisert. Vi har også tatt initiativ til å få til bilaterale avtaler med en rekke land for å hindre import av ulovlig hogd regnskog. Vi har fått til denne ganske banebrytende avtalen med Indonesia.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Mitt spørsmål går til kulturministeren.

I sin tale til landsmøtet sier statsråden at Regjeringen vil prioritere en bevilgning til Hålogaland teater, en nysatsing på 172 mill. kr. Samtidig vet vi at vi ikke har sett noen signaler med hensyn til operasaken. Det skal brukes 3,5 milliarder kr til nytt bygg og et uvisst antall milliarder til området rundt i tillegg til 200–300 mill. kr i driftsstøtte pr. år. Det Regjeringen ikke vil bruke penger på, kan vi lese om i gårsdagens Dagbladet, hvor man sier nei til pensjonister og nei til barnefamilier, bl.a.

Statsråden er også leder av et av regjeringspartiene, så mitt spørsmål er: Et klart nei til barnefamilier, til eldre pluss til norsk sjøfart og et klart ja til penger til teater og opera – er det en riktig tolkning av Regjeringens politiske prioriteringer?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det er sannelig ikkje ofte ein får spørsmål om det ein førebur seg til, i desse spontanspørjetimane, men sånn skal det kanskje òg vera.

Eg er kjempeglad for og stolt over at Regjeringa ynskjer å byggja Hålogaland teater. Dette teatret har dei venta på i nesten 50 år, og dei var veldig skuffa då vi ikkje fann midlar på budsjettet for i år, difor har dei altså fått tilsagnsfullmakt for den summen dei skal få frå staten. Betalinga kjem til å byrja til neste år, i 2004, og dei får setja i gang med å byggja med ein gong. Dette er eit kulturbygg som pensjonistar og barnefamiliar kjem til å ha glede av. Heile Nord-Noreg, ja, eg trur heile kulturناسjonen Noreg, kjem til å ha glede av det. Det er eg glad for og stolt over at vi har prioritert.

Når det elles gjeld det som kjem til å stå i revidert nasjonalbudsjett i morgon, har eg ikkje tenkt å seia noko om det. Eg vil berre seia at det ikkje er snakk om å nedprioritera dei områda som representanten nemnde. Elles kjem tala i morgon, og noko meir vil ikkje eg seia i dag.

Presidenten: Presidenten noterer med glede at det denne gangen har lyktes å overraske en statsråd med et spørsmål i spontanspørretimen. Det må jo bety at den fungerer etter hensikten.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg takker for svaret.

Sist helg var det landsmøte i Kristelig Folkeparti, og bak talerstolen stod det nye slagordet: familie og omsorg. Jeg lurer på om man hadde gjort en liten feil, at man hadde glemt et par ord, at det skulle stått *nei til* foran slagordet. Jeg vil foreslå at statsråden kanskje endrer slagordet til: nei til familie og omsorg.

Det løftet som er foreslått for pensjonistene, og som Regjeringen har kunngjort i avisen at man ikke ønsker å støtte, er i beløp omtrent det samme som Regjeringen vil bruke på opera. Jeg føler at jeg ikke får noe klart svar når det gjelder de prioriteringer som Regjeringen legger til grunn. Det er snakk om betydelige uttelling, flere hundre millioner hvert år, som da skal brukes på teater og opera, og som prioriteres. Man prioriterer ikke de eldre,

man vil ikke prioritere barnefamiliene, og man vil ikke prioritere norske sjøfolk.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: No føretrekkjer eg at Ulf Knudsen ikkje legg seg opp i kva slagord Kristeleg Folkeparti skal bruka. Han bør ha nok med sitt eige.

Vi kjem til å prioritera både pensjonistar og barnefamiliiar. Familie og omsorg er eit godt slagord for partiet. Vi kjem òg til å leggja til rette for at det kan gjennomførast i kommunepolitikken. Dette talmaterialet kjem i morgon.

Elles undrar for så vidt ikkje spørsmålet meg så veldig, for interesse for kultur har jo ikkje akkurat vore så mykje framme i Framstegspartiet. Kultursatsinga frå både denne regjeringa og andre regjeringar har stort sett ikkje blitt vel motteke frå Framstegspartiet. Vi treng faktisk kultur for å ha eit varmare samfunn. Vi treng kultur for å ha gode omsorgstilbod. Vi treng kultur for å ha eit levande samfunn. Det handlar altså faktisk om meir enn dei snevre målsetjingane som Framstegspartiet set opp. Vi kjem til å prioritera både familiar, pensjonistar og kultur, og det har vi faktisk råd til.

Presidenten: Vi går til neste hovudsprørsmål.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Eg vil rette spørsmålet mitt til statsråd Brende.

Eg vil slutte meg til gratulantane, og gratulerer med miljøvernministerens nye og utfordrande oppgåver, det synest eg er flott.

Men eg vil utfordre statsråden på eit av våre nærområde, nemleg desse store oppgåvene og utfordringane som vi har innanfor kulturminnevernområdet, som eg meiner vert noko stemoderleg behandla. Av og til vert søkjelyset retta mot enkeltsaker, slik som det kom fram i Dok1 på NRK1 måndag 12. mai, der Oslo som kulturby vart sett i skammekroken. Men eg synest det er på tide å setje i fokus det nasjonale ansvaret som ligg her. Det som i utgangspunktet er ein kulturrikdom, anten det er i privat eller offentlig eige, utartar seg til å bli eit betydeleg økonomisk problem. Det prinsipielle er her: Er det rett at staten på den eine sida pålegg restriksjonar og krav, mens han på den andre sida har lite engasjement? (Presidenten klubbar.) Paradoxet er at det å la bygga forfalle ikkje er ulovleg, og då blir effekten av freding dårleg.

Presidenten: Presidenten må minne om at man skal begrunne og fremstille spørsmålet på en slik måte at det gjøres innenfor taletiden.

Statsråd Børge Brende: Igjen takk for hyggelige ord innledningsvis.

Kulturminnevernet er et viktig område, som er prioritert fra Regjeringens side. Det har i veldig mange år vært snakk om at man burde få et kulturminnefond. Det har vært mye snakk, men lite handling. I fjor opprettet Regjeringen et eget kulturminnefond, med adresse Røros, i utgangspunktet på 300 mill. kr. Vi har fått et styre på

plass, og vi er i ferd med å ansette daglig leder. Det unike med Kulturminnefondet er at det også skal være en støtte til alle eierne av de mange flotte bygg i Norge som både er vernet og fredet. Her legger vi også opp til at private skal bidra, og at det offentlige stiller med midler i forhold til det private skyter inn. Dette er også i tråd med praksis i andre land.

Når det gjelder støtte til kulturminneområdet, har Riksantikvaren også betydelige støtteposter her. Vi har tilskudd på bortimot 100 mill. kr – noen deles ut regionalt og andre deles ut direkte fra Riksantikvaren. Men jeg er enig med spøreren i at også på dette område trengs det mer midler. Vi mener at vi har fått en god start ved etableringen innen kulturminneområdet. Det er klart at det er de årlige statsbudsjettene som avgjør hvor mye penger vi kan sette av og bidra med overfor eiere av venede og fredede bygg, som selvsagt må forholde seg til rammevilkårene som Riksantikvaren har satt for disse byggene.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Eg er klar over det fondet, og det er jo ei begynnning og eit verkemiddel. Men for 2003 vil vi få knappe 7 mill. kr – så vidt eg hugsar – og det er snakk om 5 000 bygg. Eg synest det er trist om Noreg vert hugsa som det landet som gav blaffen i kulturskattane sine. Eg håper vi kan vere endå meir offensive, slik at vi slepp karakteristikken ei nasjonal skam.

Eg vil utfordre statsråden på ein del forslag til tiltak. Eit fond på f.eks. 1 milliard kr vil gi ei avkastning på 100 mill. kr, eller ein kan gje momsfritak ved vedlikehaldet av verna og freda bygg. Vi kan også – slik vi gjer innanfor næringslivet – ta ein del skattegrep, f.eks. minstefrådrag til drift og vedlikehald.

Kan statsråden gi nokre synspunkt på ein del andre tiltak som vil kunne gi gode resultat?

Presidenten: Presidenten vil anmerke at det å gi blaffen er i ytterkant av vanlig parlamentarisk språkbruk.

Statsråd Børge Brende: Det er ikke bare i ytterkanten av parlamentarisk språkbruk, det er jo faktisk feil. I løpet av et år har vi opprettet et kulturminnefond, som har vært et krav fra kulturminneområdet i veldig mange år. Dette fondet vil selvsagt øke, jeg kan ikke si noe om når det vil øke, det vil de årlige budsjettene avgjøre. Jeg synes vi gjør en skikkelig god innsats innenfor kulturminneområdet i Norge. For en tid tilbake lanserte jeg og Riksantikvaren det store stavkirkeprogrammet. Vi skal bruke 100 mill. kr de ti neste årene for å sikre disse unike stavkirkene. Vi bruker også 100 mill. kr årlig gjennom Riksantikvaren til støtte. Jeg er ikke uenig i at vi selvsagt trenger mer midler også her. Men som Stortinget er kjent med, må det foretas prioriteringer. Jeg har fått gjennomslag for etableringen av Kulturminnefondet, som vil gi avkastning som kan brukes til kulturminner i årene fremover.

I tillegg har vi også nominert flere områder til UNESCOs liste, og UNESCO var fornøyd med disse no-

minasjonene. Jeg forstod også at de var fornøyd med den innsatsen vi gjør på dette området.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp): Den dagen Brende foreslår en betydelig styrking av satsingen på dette området, skal han sjølsagt få Senterpartiets støtte til det.

Grunnen til at man velger å ta opp denne problemstillingen, er at det er skammelig å se eksemplet Ekebergrestauranten på TV. Det er skammelig å se hvilken forfatning en del av kirkebyggene i Norge er i. Og det er synd å se at man innenfor landbruket ikke lenger har mulighet til å opprettholde den bygningsmassen som utgjør en viktig del av kulturlandskapet, og som mange, også utenfor landbruket, er opptatt av. Det er synd å se, og det er det som opptar Senterpartiet i denne sammenhengen. Det er også synd å se at i stor grad har ansvaret blitt fragmentert, og man har fått en fraskrivelse av ansvar. Brendes utgangspunkt er en begynnelse, men det er så altfor knapt.

Spørsmålet er: Hva slags opptrapping kan vi forvente oss, og når kan vi forvente en opptrapping oppimot det som det er behov for på dette området – en satsing som må være langt mer enn det vi hittil har sett?

Statsråd Børge Brende: Først takker jeg for at man i alle fall erkjenner at dette er en begynnelse. I mange år var selve hovedkravet å få etablert et kulturminnefond – prinsippet. I fjor sommer var det jubel over at Kulturminnefondet ble etablert, og det var jubel over at det var 300 mill. kr i utgangspunktet. Nå forstår jeg at man vil ha fondet større, og at man vil ha en opptrappingsplan. Når det gjelder opptrappingsplan, er jeg litt usikker på om det er løsningen. Jeg har ofte inntrykk av at slike opptrappingsplaner blir vedtatt, og så er det de årlige budsjettbehandlingene som avgjør. Men det er ikke noen tvil om at vi også innenfor kulturminneområdet trenger mer ressurser. Vi må heller ikke glemme at eierne her har et ansvar. Det er jo noen som har eid Ekebergrestauranten gjennom mange år og faktisk behandlet den stemoderlig. Så spørsmålet er jo også hvor mye av dette staten da skal dekke av eieres vedlikehold av flotte bygg. Det må jo også gå en grense der. Gjennom Kulturminnefondet kan altså staten stille med halvparten, så kan private midler stilles til den andre halvparten, i sammenhenger hvor det er bygg av nasjonal karakter og betydning.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Synnøve Konglevoll (A): Jeg vil også gjerne stille et spørsmål til miljøvernminister Børge Brende.

I går sendte NRKs «Brennpunkt» et program om den økende transporten av oljetankere til og fra Russland langs norskekysten fra Finnmark og sørover. Det har i løpet av bare de siste par årene skjedd en eksplosiv økning i antallet båter med oljelast som går langs norskekysten. Arbeiderpartiet mener at en av de tingene som det haster å komme i gang med, er å bedre slepebåtkapasiteten i

Nord-Norge. Så sent som i mars, da Stortinget behandlet havmiljømeldinga som ble lagt fram av miljøvernministeren, ble det derfor enstemmig vedtatt at Regjeringa skulle komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett, som blir lagt fram i morgen, med vurderinger og konkrete tiltak for å styrke slepebåtkapasiteten i nordområdene. Denne uken kom det en pressemelding fra Fiskeridepartementet som sa at dette ikke kommer før til høsten. Og mitt spørsmål er: Hvorfor kan ikke Regjeringa komme med tiltak nå, som Stortinget har bedt om, og som regjeringspartiene selv har gått inn for i Stortinget?

Statsråd Børge Brende: Først må jeg understreke at jeg også er bekymret over den økte transporten langs kysten vår. Ikke minst er jeg bekymret fordi oljevernberedskapen i Russland, selv om den er forbedret de siste årene, ikke er tilpasset den økte transporten. Vi har også utfordringer her hjemme, og Regjeringen har tatt en del viktige skritt.

Det blir selvsagt vanskelig for meg å kommentere en pressemelding fra Fiskeridepartementet, spesielt da Stortinget har vedtatt at fra 1. januar 2003 er oljevernberedskapen flyttet fra Miljøverndepartementet til Fiskeridepartementet. Jeg ber om forståelse og respekt for det.

Mer generelt kan jeg si at det Regjeringen har gjort – og det er en sak som har ligget i altfor mange år – er å foreslå en utvidelse av territorialgrensen fra 4 til 12 nautiske mil. Så lenge man ikke gjør det, kan mange av disse oljetransportene skje oppe i de norske fjæresteinene. Nå utvides territorialgrensen, og man får da disse transportene ut i tryggere farvann. Men vi står overfor mange utfordringer. Det representanten Konglevoll ikke nevnte, som jeg også har fra fiskeriministeren, og som jeg synes må være veldig positivt, er at man nå fastslår at man skal etablere en trafikksentral for skipstrafikken i nord, og det vil bli tatt opp i revidert nasjonalbudsjett. Fiskeriministeren har også fått til avtaler her når det gjelder varsling i forhold til Russland, og gjennomgår nå behovene i forhold til den norske oljevernberedskapen fremover.

Når det gjelder slepebåtkapasiteten, er det spørsmålet til vurdering i Fiskeridepartementet, og jeg kan da ikke si noe mer om det.

Synnøve Konglevoll (A): Dette er en av de største miljøtruslene som befolkningen i Norge står overfor. Det er veldig positivt at Regjeringa nå har gått inn for en trafikkovertvåkingssentral i Norge. Det er oppfølging av et arbeid som Arbeiderpartiet satte i gang, og vi har også tidligere, så sent som i debatten om havmiljømeldinga, pekt på Vardøs strategiske beliggenhet. Men det er ikke nok.

Jeg registrerer at miljøvernministeren på en måte støtter de positive delene av pressemeldinga som kom fra fiskeriministeren, men at han ikke ønsker å kommentere det andre. Jeg er selvfølgelig kjent med at dette egentlig er en sak som ligger under fiskeriministerens ansvarsområde. Men dersom det skulle skje en ulykke, vil vel i høyeste grad miljøvernministeren måtte være

med og ta ansvaret for det. Stortinget bad altså Regjeringa komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med konkrete tiltak og vurderinger for å styrke slepebåtkapasiteten i nordområdene. Dette er en sak som haster.

Mitt oppfølgingsspørsmål blir da: Hvorfor kan ikke dette komme nå? Hvorfor må det vente til høsten?

Statsråd Børge Brende: Først er det jo bra at vi får støtte for vårt forslag om å få en trafikksentral i Vardø, som er et godt og viktig forslag, slik at man da kan samle informasjonen om den skipstrafikken som går langs Finnmarkskysten.

Jeg oppfatter det også slik at Regjeringen kan få støtte for sitt forslag om å utvide territorialgrensen fra 4 til 12 nautiske mil, også fra Arbeiderpartiet. Denne saken har ligget altfor lenge. Vi måtte skjære igjennom og få fremmet denne saken. Det tror jeg isolert sett er det aller, aller viktigste skrittet for å få bedre kontroll med denne trafikken.

Så har jeg merket meg at representanten Konglevoll mener at fiskeriministeren i revidert nasjonalbudsjett også bør komme med en gjennomgang av slepebåtkapasiteten. Jeg støtter selvsagt hans håndtering av denne saken. Vi gjør vårt beste i forhold til å ha en oljevernberedskap som er god.

Presidenten: Presidenten kan opplyse at vedtaket om ny grense er gjort i Stortinget.

Presidenten er noe i tvil – det er to som har bedt om tilleggsspørsmål, men her står vi igjen overfor en grensevurdering av statsråders ansvarsområde. Presidenten ber derfor de to som har bedt om tilleggsspørsmål, vurdere det kritisk. Hvis deres tilleggsspørsmål egentlig er adressert til fiskeriministeren og hans ansvarsområde, bør de kanskje overveie ikke å stille tilleggsspørsmål.

Torny Pedersen (A): Om dette er til fiskeriministeren eller miljøvernministeren, får miljøvernministeren vurdere.

Jeg vil gjerne følge opp med et annet område, som det også er svært viktig at Regjeringen får ryddet opp i, og det er når det skjer ulykker eller oppstår en situasjon der det er fare for ulykker. Da må det være helt klart hvem det til enhver tid er som har ansvaret her, og som eventuelt skal gripe inn.

Vi husker alle havariet av «John R» for to og et halvt år siden. Her var det egentlig bare flaks med været som hindret en miljøkatastrofe. Og det ble avslørt at det var svært uklart hvem som hadde ansvaret for hva. Jeg blir svært bekymret når jeg får masse henvendelser om at dette ennå ikke er på plass to og et halvt år etterpå. Vi hørte også hva fylkesmannen i Finnmark sa i «Brennpunkt» i går om den saken. Han er ellers en sindig og (presidenten klubber) rolig kar.

Her må man ha klare regler, slik at man ikke mister verdifull tid – som kan få store miljøkonsekvenser. Vil (presidenten klubber) miljøvernministeren være med og rydde opp i dette?

Presidenten: Presidenten vil bemerke at etter forretningsordenen står statsråden fritt til å svare eller ikke svare på spørsmål som ligger utenfor vedkommendes ansvarsområde. Men i tillegg har også den enkelte stortingsrepresentant et selvstendig ansvar for å vurdere adresseringen av spørsmålet. Det er derfor Stortinget får meddelelse to dager på forhånd om hvilke statsråder som kommer til å stille i spontanspørretimen.

Statsråd Børge Brende: Stortinget vedtok at oljevernberedskapen og spørsmålet om havarete skip skulle flyttes over til Kystdirektoratet fra 1. januar 2003 for å få til en bedre koordinering. Det var et samstemt storting som gjorde det. Det er da fiskeriministerens konstitusjonelle ansvarsområde, og jeg synes også at han har svart godt på de spørsmålene som representanten Pedersen her stilte.

Presidenten: Heidi Sørensen – til oppfølgingsspørsmål.

Heidi Sørensen (SV): Det hersker ingen tvil om at vi er glade for at territorialsonen er utvidet fra ca. 7 km til ca. 22 km. 22 km er likevel ikke veldig langt ut fra kysten. Det er fremdeles slik at en supertanker i drift ca. 20 km utenfor Norskekysten utgjør en stor fare.

Miljøvernministeren har i så henseende tatt et prisverdig initiativ. Han har satt i gang en utredning, ifølge en pressemelding fra Miljøverndepartementet, hvor siktemålet er å gjøre Barentshavet til et såkalt PSSA-område, gi det status som særskilt sensitivt område. Det finnes noen slike områder i verden i dag – Great Barrier Reef utenfor Australia er ett – og det gir oss muligheter til å ta i bruk langt sterkere restriksjoner for bl.a. skipstrafikken. Kan statsråden redegjøre for hvordan det arbeidet ligger an i Regjeringen?

Statsråd Børge Brende: Først vil jeg understreke at utvidelsen av territorialgrensen, som jeg forstår Stortinget vedtok i forrige uke, er et veldig viktig skritt for å få bedre kontroll med denne skipstrafikken. Det kan være enkelte områder i Barentshavet som er særlig sårbare i forhold til skipstrafikk, og da tenker jeg ikke minst på oljetransport fra Russland. Hvis vi ønsker å gi et enkeltområde som er særlig sårbart, beskyttelse, og det ligger utenfor territorialgrensen, kan den såkalte PSSA-status være interessant. Derfor har jeg bedt Sjøfartsdirektoratet om å gjennomgå mulighetene og behovet for dette og komme tilbake med en sak til meg om det etter en slik gjennomgang.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Øyvind Korsberg (FrP): I motsetning til de foregående spørsmålsstillerne skal jeg stille miljøvernministeren et spørsmål som har med hans fagområde å gjøre.

Miljøvernministeren har hatt høy profil når det gjelder statlig vern. Statlig vern er i de fleste tilfellene i realiteten beslaglegging av privat eiendom uten økonomisk kom-

pensasjon. Bare for å nevne noen eksempler: Man har Trillomarka, Skibotn og Lyngsalpene, i tillegg til et omfattende barskogvern. Man har forbud mot bygging og fradeling i hundremetersbeltet langs kysten og lignende tilfeller. Fellesnevneren for dette er at det er overkjørsel av private grunneiere. Det er overkjørsel av folkevalgt lokaldemokrati.

Så har jeg den glede å lese en resolusjon fra Høyres landsmøte der det står:

«Høyre vil styrke den lokale selvråderetten i kommunal planlegging og forvaltning.»

Da er spørsmålet: Hva vil statsråden gjøre for å følge opp Høyres eget landsmøtevedtak?

Statsråd Børge Brende: Som også representanten er oppmerksom på: For hundre år siden var ca. 50 pst. av Sør-Norge villmark. I dag er det nede i 5 pst. Det Regjeringen gjør på dette området, er å følge opp den nasjonalparkplanen som Stortinget har vedtatt. Hvis man får begrensninger knyttet til sin eiendom, er det selvsagt ikke slik at man ikke får erstatning. Det fremgår av Grunnloven § 105 at det er de ordinære erstatningsgrunnsetningene som gjelder i forhold til dette også. Når det gjelder f.eks. Trillomarka, som her ble nevnt, og som er aktuell for et barskogvern, er det slik at hvis du får et område vernet, med begrensninger i forhold til å hogge i skogen din, blir det definert som et naturreservat. Et naturreservat betyr at du da får erstattet skogen fullt ut, som om området var ekspropriert. Men fortsatt er du faktisk hjemmelshaver til området. Du eier det og kan leie det ut i jakt- og fiskesammenheng.

Men det er viktig å få med seg at grunnen til at vi legger visse begrensninger knyttet til nasjonalparkene våre og til barskogvernet, er at vi har en internasjonal forpliktelse i forhold til å ta vare på det biologiske mangfoldet. Vi har også en nasjonal forpliktelse, for nordmenn er faktisk opptatt av friluftsliv. Man er opptatt av fjellet. Og når 1 pst. av skogen vår er vernet, er det for at vi skal ta vare på den også for de kommende generasjoner.

Men ettersom det er skapt tvil om disse erstatningsreglene, ikke minst fra Fremskrittspartiets side, synes jeg det vil være naturlig at vi gjennomgår også det erstatningsregelverket som gjelder for etablering av nasjonalparker og landskapsvernområder. Derfor har jeg bedt et eget utvalg se på om det er riktig å endre dette til gunst for de grunneierne som eventuelt blir omfattet av et vern. Hvis man foretar endringer, vil det få tilbakevirkende kraft for disse grunneierne fra det tidspunktet jeg varsler dette.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråden nevnte ikke at for ca. et halvt år siden fremmet Fremskrittspartiet et forslag sammen med Senterpartiet om å gi erstatning til dem som får beslaglagt sin eiendom. Det sørget de andre partiene her i huset for å stemme ned. Nå skal man altså ha et utvalg som skal *vurdere* om man skal gi erstatning. Jeg synes i det

minste det burde vært automatikk i at man får erstatning når man får beslaglagt privat eiendom.

Lederen i energi- og miljøkomiteen, Bror Yngve Rahm fra Kristelig Folkeparti, sa tirsdag til Dagsavisen når det gjelder smutthullene i strandsoneloven, der man gir dispensasjon, at han mener praksisen må bli enda strengere. Han sa også at vi må tette igjen de smutthullene som finnes, slik at det ikke skal bli så lett å få dispensasjon for å bygge på egen eiendom eller restaurere hus. Stiller Regjeringen seg bak en slik politikk som Kristelig Folkeparti her tar til orde for?

Statsråd Børge Brende: Først må jeg si at jeg blir litt overrasket og litt skuffet når representanten Korsberg sier at i mange verneområder hvor man oppretter nasjonalparker og landskapsvernområder, gis det ikke erstatning, men at Fremskrittspartiet og Senterpartiet har hatt et forslag om at det skal gis erstatning. Det representanten Korsberg egentlig sier, er i så fall at Regjeringen ikke forholder seg til Grunnloven § 105, og at tidligere regjeringer ikke har gjort det. Det er selvsagt ikke riktig. Grunnloven § 105 og de alminnelige erstatningsgrunnsetningene gjelder jo.

Det er klart at dersom du får begrensninger på din eiendom som medfører vesentlige økonomiske beskrankninger for deg, får du erstatning. Det blir erstattet. Man må ikke fremstille det annerledes. Det jeg sa, var at det vil bli en gjennomgang av om man i enda sterkere grad skal ivareta grunneiers rettigheter i forhold til den typen vern.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øyvind Vaksdal.

Øyvind Vaksdal (FrP): Presset i strandsonen varierer selvfølgelig med hensyn til bosetting og befolkningstetthet. Dette gir seg utslag i store variasjoner når det gjelder dispensasjon fra byggeforbudet. Eksempelvis ble 92 pst. av søknadene om dispensasjon i Troms innvilget i 1991, mens bare 21 pst. ble innvilget i Oslo og Akershus.

Byggeforbudet i strandsonen er beslaglegging av privat eiendom. Jeg vil derfor spørre statsråden om det ikke ville være mer fornuftig å oppheve hele byggeforbudet og heller stole på at lokaldemokratiet klarer å forvalte byggesøknadene på vanlig måte, for det er jo lokalpolitikkerne som vet hvor skoen trykker?

Statsråd Børge Brende: Stortinget vedtok allerede i 1965 at det i utgangspunktet skal være et byggeforbud i hundremetersbeltet. Man valgte likevel å åpne for en dispensasjonsadgang for kommunene. Kommunene kan også endre dette gjennom en reguleringsplan.

Vi har nå en løpende oversikt over utviklingen i strandsonen. Det viser seg at mange av de nye byggene som kommer i strandsonen, er erstatningsbygg for tidligere hytter eller bolighus, eller det er mindre boder og brygger. Det viser at situasjonen er under kontroll.

Det jeg understreket, var at arealdisponeringen i utgangspunktet er kommunenes ansvar. Men vi har også

statlige føringer i og med denne loven fra 1965. Her må man rett og slett bruke hodet i forhold til hvor man er i landet, og hvordan dette forvaltes.

Presidenten: Odd Roger Enoksen – til oppfølgings-spørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Nå kommer også dette spørsmålet til å omhandle flere temaer.

Jeg har lyst til å gå tilbake til spørsmålet om erstatning ved vern. Det er selvsagt riktig som miljøvernministeren sier, at det gis erstatning når et område blir båndlagt til f.eks. nasjonalpark.

Det forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet dreide seg om, var erstatning ved midlertidig vern, og det er et helt annet spørsmål. Situasjonen er jo den at man i påvente av at man skal vurdere om et område skal vernes eller ikke, ofte innfører midlertidig vern, som legger sterke restriksjoner på grunneieren. Det medfører at man ikke kan utnytte området til ervervsmessige formål, og at man blir fratatt inntektsmuligheter. Det var nettopp det spørsmålet Senterpartiet ønsket å fokusere på, og som miljøvernministeren nå sier man skal utrede.

Mitt spørsmål til miljøvernministeren er da: Ser ikke miljøvernministeren at det i påvente av økonomisk dekning for å kunne foreta permanent vern – det går ofte lang tid, det kan gå tiår fra midlertidig vern til permanent vern – også burde gis erstatning for tap av inntekt?

Statsråd Børge Brende: Jeg er enig med representanten Enoksen i at spesielt når det gjelder barskogvern, er det områder som man har sagt kan være interessante for barskogvern, og så går det mange, mange år før man får noen konklusjon. Denne politikken har jeg tenkt å legge om. Jeg har også varslet i stortingsmeldingen om rikets miljøtilstand som Stortinget har fått til behandling, at man i større grad bør basere seg på frivillig vern av biologisk interessante områder. Norges Skogeierforbund har kommet med et veldig interessant initiativ hvor de faktisk frivillig stiller områder til disposisjon, forutsatt at det blir en rask erstatningsutbetaling.

Når det gjelder det regelverket som er i dag, ble det håndtert også da representanten Enoksen satt i regjering. Senterpartiet gjorde ingenting for å endre erstatningsregelverket for permanent vern. Sist gang det ble endret, var under Willoch-regjeringen i 1985, til gunst for grunneier. Nå har denne regjeringen igangsatt en utredning, som Senterpartiet ikke ønsket da de selv satt i regjering, for å se på om vi ytterligere skal styrke erstatningsopp-gjørene for grunneiere som blir påvirket i forhold til etableringen av landskapsvernområder og nasjonalparker.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

May Hansen (SV): Jeg ønsker å stille et spørsmål til barne- og familieministeren.

Det har kommet en rapport fra Riksrevisjonen med flengende kritikk av barnevernet. Vi har nettopp vedtatt

en ny barnevernslov, som jeg mener ikke tar innover seg den utviklingen vi nå ser i barnevernet.

I St.meld. nr. 40 for 2001-2002, Om barne- og ungdomsvernet, vektlegges det, som av Befring-utvalget, at man skal satse på tidlig hjelp og støtte, slik at det i minst mulig grad skal bli nødvendig å plassere barn og unge utenfor hjemmet. Komiteen forholdt seg til et tall på omsorgsovertakelser som har vært stabilt siden 1993. Utviklingen viser det motsatte. I 1993 var det 5 700 omsorgsovertakelser. I 2001 var tallet 7 400. Tallene for 2002 er ikke klare, men jeg vet at vi vil få en klar økning i tallet på omsorgsovertakelser. Samtidig har antall barn med behov for alle typer barneverntiltak økt med godt over 5 000 barn.

Dette viser at antall omsorgsovertakelser har økt dramatisk over kort tid. Vi i komiteen har akkurat avgitt innstillingen til St.meld. nr. 40, Om barne- og ungdomsvernet, uten å ha blitt gjort oppmerksom på denne graverende utviklingen. Hva vil statsråden sette i verk av tiltak for å møte denne negative utviklingen?

Statsråd Laila Dævøy: Generelt sa vi en del om utviklingen i barnevernet i St. meld. nr. 40 for 2001-2002, ikke bare når det gjelder omsorgsovertakelse, men faktisk også når det gjelder den enorme eksplosjonen – kan vi nesten kalle det – i barnevernsområdet, ikke minst hva gjelder utgifter til barna som trenger hjelp. Vi har også sett en utvikling i form av et økt behov for institusjonsplasser og også flere omsorgsovertakelser. Det som vi er glade for, er imidlertid at den største økningen har gått i relasjon til det vi kan kalle hjemmebaserte tiltak, altså tiltak som settes inn i hjemmene, eller at man plasserer barn i fosterhjem.

Riksrevisjonens kritikk er kommet. Vi har gitt vårt foreløpige svar tilbake på denne. Riksrevisjonens rapport var foreløpig, og vi håper og tror at noe av det som står der, kanskje vil komme til å bli endret. Like fullt er det helt riktig som representanten sier, at vi har hatt en utvikling. Og hele barnevernsmeldingen, som Stortinget heldigvis sluttet seg til, er på en måte svaret på det representanten May Hansen spør om. Vi legger nemlig nå opp til at vi skal komme tidligere inn når det gjelder barnevernet, vi skal ha et helt annet fokus. Staten skal som kjent overta deler av barnevernet fra 1. januar 2003. Vi har også en del ny metodikk i barnevernet som baserer seg på nærmiljøtiltak, MST/PMT, som representanten kjenner godt til, som faktisk virker, og som er forebyggende også i forhold til dette med at vi skal hindre flere omsorgsovertakelser. Men barnevernsmeldingen generelt er på en måte svaret, for alt det representanten her sier, har også vært en bekymring fra vår side da vi skrev barnevernsmeldingen.

May Hansen (SV): Takk for svaret.

Det er ikke slik at det er flere som får forebyggende tiltak. Når 2 000 av de 5 000 nye barna som har vært inne på tiltak fra 1993, er plassert under omsorgsovertakelse, har vi ikke hatt den utviklingen som statsråden sier.

Oppfølgingen av tilsynet med de barna som mottar barnevernstiltak, blir i den samme rapporten fra Riksrevisjonen påpekt som mangelfull og altfor dårlig. Dette har SV påpekt utallige ganger – i behandling av meldinger, i spørretimen, i behandling av budsjettet. Det er for lite ressurser i kommunene og hos fylkesmannen til å følge opp våre mest sårbare og utsatte i dette landet.

Det skjer altså en gradvis nedbemanning i det kommunale barnevernet. Det var en økning av antall ansatte fra 1995 til 2001 på 14,5 pst. Tilsvarende var det en økning av antall barn under barnevernstiltak på 22,5 pst. Meldingene til barnevernet har også økt, de ligger ikke inne i tallene. Det er heller ikke slik at veldig mange i dette landet får tilbud om MST. I 2001 var det 200 barn. Hva vil statsråden gjøre med denne alarmerende rapporten fra Riksrevisjonen?

Statsråd Laila Dævøy: Det er faktisk slik at flere barn får hjelp tidligere. Vi har en rekke eksempler på det.

Jeg har lyst til å gjøre oppmerksom på at Riksrevisjonens rapport ikke baserer seg på dagen i dag. Rapporten gjelder hovedsakelig til og med 2001 – til utgangen av 2001. Det betyr at det ikke er noe i denne rapporten fra Riksrevisjonen av negativ art som ikke departementet og jeg har vært kjent med, og som vi ikke har grepet fatt i. Hele svaret på alt det representanten spør om, ligger i stortingsmeldingen, som har vært behandlet i Stortinget.

Når det gjelder kommunene: Man har økt innsatsen, men det er ytterligere behov. Når det gjelder MST og PMT, skal alle barn og unge i dag som har behov for det, få hjelp ved MST. Vi kommer til å øke innsatsen ytterligere på dette området. Oss bekjent er det ikke kø og ventelister til å få MST-tiltak i dag hvis man vurderer at barnet har behov for det. Hvis representanten kjenner til det, vil jeg gjerne vite det, for da skal vi sette i gang.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Eirin Faldet (A): Jeg ønsker også å stille et spørsmål til barne- og familieministeren.

For gruppen aleneforeldre er det vedtatt mange kutt, som reduksjon av støtte til barnepass og fjerning av det generelle småbarnstillegget. I tillegg kommer det i 2003 kraftige kutt i barnebidrag og forskuttering, som i sum fører til økt barnefattigdom. Dette bekymrer meg veldig. I tillegg har vi fra parlamentarisk leder Jon Lilletun den 7. mai fått høre at det nå vurderes behovsprøvet barnetrygd.

Mine spørsmål er da: Støtter statsråden Lilletuns utspill? Og: Arbeider statsråden med denne problemstillingen i departementet?

Statsråd Laila Dævøy: Når det gjelder behovsprøvet barnetrygd, er svaret faktisk nei. Jeg arbeider ikke med den problemstillingen i departementet, og har ingen planer om å gjøre det i den nærmeste framtid.

Jeg kan kanskje legge til at på Kristelig Folkepartis landsmøte var det en liten – ikke en stor – debatt om dette spørsmålet. Det som imidlertid er gjort fra Kristelig

Folkepartis side, er at man har satt ned et utvalg for å se på alle velferdsordninger generelt for å vurdere om de er gode nok. Dette arbeidet vil nok ta litt tid, men i Regjeringen har vi ingen planer pr. dags dato om behovsprøving av barnetrygden.

Eirin Faldet (A): Jeg ble veldig glad for å høre det. For det er faktisk slik at barnetrygden er et tiltak for barnets beste, og den skal gå til barnet. Derfor er det veldig vanskelig for eksempelvis gruppen aleneforeldre ikke å ha noen forutsigbarhet i sin økonomi. Slike signaler er bare med på å skape uro i familiene. Jeg håper at vi ikke kommer til det punktet at vi får et todelt system i familiene, av økonomiske grunner. Jeg håper derfor at dette nå er avkrefret én gang for alle, og at aleneforeldrene kan puste noe lettet ut og vite at det gjøres ingenting for å endre på det.

Statsråd Laila Dævøy: Vi kommer som sagt ikke til å gjøre noe med barnetrygden nå. Barnetrygden er en universell ordning. Det er en god ordning, og den har stor betydning, ikke minst for de fattigste, de som har mest behov for en forutsigbar inntekt.

Det har også vært diskusjoner om dette tidligere, bl.a. i Longva-utvalget. Den gangen kom man også fram til at man ikke ønsket å foreslå dette. Jeg vet også at det vil være svært krevende om man skulle velge f.eks. å skattlegge eller inntektsprøve barnetrygden.

Det er jo hyggelig at representanten er fornøyd med svaret.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Ågot Valle.

Ågot Valle (SV): Representanten Eirin Faldet var opptatt av at endringer i bidragsreglene har vist at veldig mange kommer opp i store økonomiske vanskeligheter. Jeg er veldig glad for at også Arbeiderpartiet begynner å se det etter hvert. Det er nye toner fra dem, for denne ordninga vi nå har, er jo basert på meldinga fra arbeiderpartiregjerings.

Blant annet innførte man en kostnadsmodell som om barn var en vare man setter pris på – og en ganske lav pris – bl.a. fordi man går ut fra SIFOs standardbudsjett. Det viser seg at dette budsjettet ikke gir rom for verken fritidsaktiviteter eller bøker i videregående skole osv., og at man ikke tar hensyn til store variasjoner i levestandard, slik at ungene ikke får muligheter til å ta del i begge foreldrenes levestandard. I tillegg har man da innført et gebyr på konflikt.

Ser statsråden at dette er elementer i basisen for bidragsreglene som man må endre på?

Statsråd Laila Dævøy: Jeg har først lyst til å si at da Stoltenberg-regjeringen la fram forslag til nye bidragsregler i Stortinget, ble dette vedtatt i Stortinget med et bredt flertall. Det som jeg som statsråd nå følger opp, er helt identisk med det som Stortinget vedtok. Faktisk ble selve

regelverket lagt fram for Stortinget med ulike konsekvenser.

Jeg kan selvfølgelig ikke stå her og si at jeg skal gjøre om det som Stortinget faktisk har vedtatt. Senere i dag skal vi imidlertid ha et møte med hele komiteen min, der vi skal gjennomgå bidragsregelverket og de innkomne endringene i forhold til folk som har søkt om endringer i bidrag. Rikstrygdeverksjefen skal også være med.

Realiteten er at det er for tidlig å vite hvordan dette slår ut. Rikstrygdeverksjefen vil på møtet senere i dag slå fast at vi vil trenge grundigere analyser av de endringene som kommer, før vi faktisk kan si hvordan dette vil slå ut.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme. Vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en del endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Sylvia Brustad til landbruksministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 4, fra representanten Carsten Dybevig til justisministeren, vil bli besvart av landbruksministeren på vegne av justisministeren, som er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Ranveig Frøiland til olje- og energiministeren, vil bli tatt opp av representanten Tore Nordtun. Spørsmålet vil bli besvart av nærings- og handelsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 9, fra representanten Rolf Terje Klungland til olje- og energiministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 10, fra representanten Øyvind Vaksdal til olje- og energiministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av olje- og energiministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra miljøvernministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 24, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 11, fra representanten Olav Gunnar Ballo til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av fiskeriministerens på vegne av utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 12, fra representanten Elsa Skarbøvik til utdannings- og forskningsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 13, fra representanten Rolf Reikvam til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av fiskeriministerens på vegne av utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 21, fra representanten Signe Øye til kommunal- og regionalministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 26, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmål 25, fra representanten Berit Brørby til miljøvernministeren, er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 1

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få stilla følgjande spørsmål til finansministeren:

«I eit intervju i Stavanger Aftenblad 28. april d.å. uttalar tolldistriktssjefen i Rogaland at ho i samband med omorganiseringa i etaten har fått nye oppgåver. Ho skal «arbeide med Tollvesenets tilpasning til et eventuelt EU-medlemskap».

På kva grunnlag kan Regjeringa prioritera eit slikt oppdrag, og har andre statlege etatar også fått same oppgåva for sine verksemdar?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Oppslaget i Stavanger Aftenblad – og derfor også spørsmålet fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa – er basert på en misforståelse. Toll- og avgiftsetaten ønsker å legge økt vekt på Norges forhold til EU, dvs. på EU-relaterte arbeidsoppgaver. Det at EU eksisterer og Norge står utenfor, innebærer viktige og vanskelige tollfaglige utfordringer kompetansemessig, kontrollmessig og på andre måter.

Den kommende utvidelsen av EU vil øke disse utfordringene for Norge. Etatens sterkere vektlegging av landets tilknytning til EU, bl.a. gjennom EØS-avtalen, er således rent tollfaglig begrunnet og har ingenting med et eventuelt fremtidig norsk EU-medlemskap å gjøre.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er oppsøksvekkjande, synest eg, at ein sentral person i tolletaten kan uttala seg på den måten, om dette er ei misforståing. Det står altså at tolldistriktssjefen

«går tilbake til Toll- og avgiftsdirektoratet i Oslo, der hun tidligere var revisjonssjef. Nå skal hun arbeide med Tollvesenets tilpasning til et eventuelt norsk EU-medlemskap».

Så blir ho sjølv sitert direkte:

«Det er en spennende oppgave. Dersom Norge blir EU-medlem, vil dette få store konsekvenser for Tollvesenet. Jeg skal se på hvordan vi kan være best mulig forberedt på det.»

Ho har allereie slutta i Rogaland og har teke fatt på si nye oppgåve. Då trur eg at finansministeren vil vera einig med meg i at det trengst ei klargjering av oppgåva, slik at det ikkje blir ytterlegare misforståingar i tolletaten.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tror man vil ha et vondt liv hvis man blir sjokkert hver gang en representant for offentlige virksomheter, politikere eller andre blir feiltolket i et intervju. Jeg vil tilrå en litt avslappet holdning til det, fordi det hender, og det har hendt med oss alle.

Denne representanten for Tollvesenet mener seg også misforstått. Det er ingen grunn til å dramatisere det. I den spesialoppgaven hun nå har fått, står det:

«Hovedarbeidsoppgavene skal være Tollvesenets arbeid med Norges tilknytning til EU» – og så står det: «mv.»

Det betyr ikke en videre tilknytning i retning av medlemskap, men det betyr altså tilliggende problemer. Det er et faktum, som jeg tror representanten og jeg er helt enige om, at EU eksisterer, og at Norge er utenfor. Det skaper visse arbeidsoppgaver og utfordringer som krever spesialutredning, og vi har her valgt en representant for et av våre beste tolldistriktskontorer som er satt på denne oppgaven.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at «tilliggende problemer» er et unødig negativt uttrykk, det pleier å hete tilliggende herligheter.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg deler finansministeren si oppfatning i forhold til at vi alle kan bli misforståtte, og eg er glad for det roande svaret hans.

Eg synest nok sjølv at det var nærliggjande å ha friskt i minne det engasjementet som var frå mange tilsette i tolletaten i 1994, og dei åtvaringane som dei kom med i forhold til dei endringane som medlemskap kunne innebera.

Det er slik at etter Schengen, og med den grensehandelen som er no, så er det stor uro i mange område – òg i mitt – i forhold til tolletaten sine rammer og Tollvesenets sine moglegheiter til å prioritera, om det no er hamner eller flyplassar som er fri for tollarar på visse tider. Det gjeld også den omorganiseringa som ein i Egersund, på ein spesiell måte, er utsett for i desse dagar.

Eg antek at finansministeren er glad for at Stortinget følgjer nøye med på det som skjer i tolletaten.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg kan bekrefte at det er jeg glad for, og jeg tror også representanten Meltveit Kleppa og jeg er enige om én ting, nemlig å kjempe for hvert vårt syn på EU-medlemskap. Men det gjør verken finansministeren eller Høyre-nestlederen gjennom Tollvesenet, for å si det sånn – den kampen kan vel sies å være avblåst, hvis den noen gang skulle ha vært der.

Men representanten er inne på et meget viktig område. Vi er i ferd med å omorganisere Tollvesenet nå – det er en prosess som startet høsten 2001 – med sikte på en organisering bl.a. av tolldistriktssteder, tollsteder og ekspedisjonssteder, altså en plassering av personell som er mer tilpasset de utfordringer vi står overfor.

Det er skjedd mye når det gjelder grensehandel og grenseoverskridende virksomhet av lovlig og ulovlig karakter i de senere årene, og Tollvesenet skal nå ajourføre sin organisasjonsstruktur i henhold til det.

Jeg tror rogalandrepresentanten vil bli glad for den beslutning som vil bli offentliggjort i revidert nasjonalbudsjett i morgen.

S p ø r s m å l 2

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har følgende spørsmål til kultur- og kirkeministeren:

«Østfoldingene er på 4. plass i spill pr. person. Av til sammen 574 mill. kr fra fylket på Norsk Tippings spill (uten Extra), kommer kun 18,6 mill. kr tilbake i form av midler til idrettsanlegg. Det er jumboplass i prosent av innsatsen. Mens 100 tippekroner gir 3,20 kr til lokale idrettsanlegg, får idretten i Nord-Trøndelag det tredobbelte tilbake.

Vil departementet vurdere om spilleinntektene kan bli ett av kriteriene for tildeling?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Ved lov om pengespill mv. av 28. august 1992 nr. 103 er det i § 10 bestemt at overskotet i Norsk Tipping skal fordelast på formåla idrett, kultur og forskning. Frå og med 2005 vil idrett og kultur få halvparten av overskotet kvar.

I år vart det 1 050 mill. kr kvar til idrett og kultur, og 600 mill. kr til forskning.

Midlane til idrettsformål for 2003 vart i tråd med lova fordelt i statsråd 25. april. Det vart avsett 525 mill. kr til idrettsanlegg i kommunane. Av desse vart 495 mill. kr fordelte i rammer til fylkeskommunane.

Fordelinga fylkeskommunane imellom blir rekna ut frå bestemte kriterium som Stortinget tidlegare har slutta seg til, sist ved handsaminga av St.meld. nr. 14 for 1999-2000, Idrettslivet i endring.

Ordninga med spelemidlar til anlegg for idrett og fysisk aktivitet er søknadsbasert. Det vil seia at dei kriteria som veg tyngst, har samanheng med dei søknadene som har kome inn, og som har blitt godkjende. Kommunane føretek prioritering av søknadene, mens fylkeskommunen tek avgjerd om fordelinga.

Det var i år godkjende søknader for 1 275 mill. kr. Søknadene fordeler seg på ordinære nyanlegg, rehabilitering av eksisterande anlegg og nærmiljøanlegg.

Alle fylkeskommunane får lik prosentsats til søknader til rehabilitering og større nærmiljøanlegg. Til mindre nærmiljøanlegg blir tilskotet rekna ut etter talet på personar i fylket mellom 6 og 19 år.

Til ordinære nyanlegg nyttar ein tre kriterium: godkjend søknadssum, 50 pst., talet på innbyggjarar, 25 pst. og anleggsdekning, 25 pst. Kriteria er meinte å bidra til ei fordeling av spelemidlane til anleggsformål i forhold til lokale behov.

Tilskotsordninga er søknadsbasert, og det er ingen samanheng mellom kor mykje det blir spela for i kvart enkelt fylke eller kvar enkelt kommune. Slik har det vore sidan spelemiddelordninga vart innført i 1948. Slik ordninga er no, er det idrettens behov uttrykt gjennom dei søknadene som kjem, kombinert med kommunane sine prioriteringar, som styrer fordelinga av midlane, og slik meiner departementet det framleis skal vera.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har nå fått en beskrivelse av det regelverk som gjelder, og et støtteinnlegg for det, og allikevel er det liten eller ingen sammenheng mellom det beløpet det spilles for i det enkelte fylke, og det som tilbakeføres til det enkelte fylke. Statistisk er det det sentrale Østlandet,

Oppland og Sør-Trøndelag som får lite tilbake. Dette er områder med stor befolkningstetthet og stor anleggstetthet. Det er da logisk at der man har en større befolkningstetthet, er det også behov for flere anlegg. Hvis f.eks. Østfold hadde fått igjen det samme som Nord-Trøndelag, ville man der ha fått 40 mill. kr mer.

Mener ikke statsråden at det ut fra et rettferdighetsprinsipp burde være større samsvar mellom det enkelte fylke betaler inn, og det som går tilbake til det enkelte fylke, og at man vurderer nye kriterier for dette? Man har gode prosjekter i alle fylker, og selv om man har et komplisert og detaljert regelverk, gir dette utslag innenfor idretten som ikke alle synes er like hyggelig.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg har aldri opplevd at det har vore nokon samanheng mellom kor mykje det blir spela for i eit fylke, og kor stor idrettsaktivitet det er i eit fylke. Vi må sjølvsagt dela ut midlane ut frå kvar behovet er størst, og det er det kommunane og fylka som veit best. Dei søkjer, og dei får midlar etter vedtekne kriterium som Stortinget har slutta seg til.

Når det gjeld spørsmålsstillinga i forhold til folketette område, er eg samd i det spørjaren sa. Det er eit av dei områda vi har sagt at vi skal prioritera, uavhengig av kor mykje det blir spela for, men avhengig av kva behovet er. Folketette område treng fleire banar, fordi det er fleire som skal bruka dei. Kor mange innbyggjarar som er mellom 16 og 19 år, er òg eit av kriteria på desse områda. Det er det heilt naturleg at vi tek inn, men det er ingen samanheng mellom kor mykje folk spelar for, og kor ivrige dei er på idrettsbanen – dessverre, kanskje, men slik er det.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg registrerer at man i hvert fall i Østfold jobber innenfor idretten for å få tilbakeført en større andel. Man har mange gode prosjekter, og man vil gjerne ha en mer rettferdig fordeling gjennom en omfordeling. Det vil være en sterk stimulans til miljøet hvis man fikk til det. Mener ikke statsråden at det er et synspunkt som også kan stimulere idretten i det enkelte fylke?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg trur på ingen måte at det er nokon samanheng mellom idrettsaktiviteten i det enkelte fylke og kor mykje folk spelar for. Tvert imot meiner eg at fylka ikkje skal konkurrera om å spela mest for å få mest pengar, det ville vera ein negativ effekt, vil eg faktisk seia. Men å arbeida for å få ein større del, må fylka berre gjera, men då må det gå ut frå kva slags prosjekt dei har, og ikkje kor mykje folk spelar for. Eg synest faktisk det er eit negativt kriterium representanten ber om blir lagt inn. Positive kriterium som folketettleik, aktivitetar og prioriteringar i kommunen må dei gjerne arbeida for. Men eg minner heilt til slutt om at dei kriteria som vi deler ut midlane etter, er vedtekne av Stortinget, og eg held meg til dei reglane som vi har.

S p ø r s m å l 3

Fra representanten Sylvia Brustad til landbruksministeren:

«Nylig ble det kjent at en del av de nasjonale mattilsynene ble lagt til Sandnes og ikke til Ringsaker, slik det var foreslått i høringsnotatet 24. mars 2003.

Hva var grunnlaget for denne snuoperasjonen, og hva mener Regjeringen med sine uttalelser om at de vil satse mer på innlandet?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Carsten Dybevig til justisministeren, vil bli besvart av landbruksministeren på vegne av justisministeren.

Carsten Dybevig (H): Jeg ønsker å stille statsråden følgende spørsmål:

«I Karmsund tingrett ble en person frikjent fra politiets påstand om hvitvasking av penger, tjent etter omfattende salg av narkotika. Personen kunne for tingretten fremvise tilstrekkelige uregistrerte vinnerkuponger fra oddsen og Norsk Rikstoto. Ifølge opplysninger gitt Haugeunds Avis og andre kilder finnes det et marked for salg av uregistrerte vinnerkuponger i Norge.

Hva vil statsråden foreta seg for å forhindre denne type hvitvasking av penger?»

Statsråd Lars Sponheim: Uten å gå nærmere inn på detaljene i den dommen som det refereres til i spørsmålet, kan jeg opplyse at retten i sin bevisvurdering tar for seg aktors anførsler om at de framlagte kvitteringer fra spillegevinster som tiltalte la fram, ikke stammer fra hans egen spillevirksomhet, men er skaffet til veie fra andre spillere. Retten konstaterer at det ikke er ført tilstrekkelig bevis for dette. Derfor ble påstanden om inndragning av penger ikke tatt til følge.

Det er imidlertid et faktum at det i dag kan spilles på f.eks. oddsen og hestespill uten at vedkommende spiller er registrert. Det gjør at vinneren kan framstå som anonym for myndighetene. Dette innebærer at man i dag har en situasjon hvor spillekvitteringer kan omsettes illegalt og tjene som dokumentasjon for inntekter som i virkeligheten er utbytte av straffbare handlinger.

Det er grunn til å se nærmere på denne situasjonen. Først og fremst kan det være et behov for et bedre lov- og regelverk som reduserer bruk av uregistrerte spill, for derigjennom å komme omsetningen av anonyme vinnerkuponger til livs.

Lovgivningsansvaret hører inn under andre departement, herunder Finansdepartementet. Jeg nevner i den forbindelse at Regjeringen nettopp har fremlagt Ot.prp. nr. 72 for 2002-2003 med forslag til ny lov mot hvitvasking. I lovforslaget er det gitt åpning for at Kongen i forskrift kan gi regler som gir den nye loven anvendelse på spillevirksomhet.

Dersom denne bestemmelsen vedtas av Stortinget, vil det være naturlig at Regjeringen starter arbeidet med å utforme forskrifter som nettopp tar for seg spillevirksomhet slik som den som var omtalt i dommen. Det kan være aktuelt med registrering av spillere og andre tiltak som hindrer omsetning av gevinstkvitteringer.

Carsten Dybevig (H): Jeg takker for svaret. Det var et svar som faktisk var veldig bra.

Det er slik at det i dag åpenbart er et hull i lovverket som gjør at det faktisk er mulig, som også statsråden sier, å drive med hvitvasking av penger. I Norge er vi veldig dyktige, vil jeg si, sett i forhold til Ot.prp. nr. 72, til å prøve å avdekke og bekjempe hvitvasking av penger. Norge skal være en av verdens fremste nasjoner i bekjempelsen av hvitvasking av penger. Og når vi vet at hvitvasking av penger utgjør ca. 5 pst. av verdensøkonomien, er dette et omfattende problem.

Jeg vil takke statsråden nok en gang for at han ønsker å utarbeide forskrifter og registrere spillere i Norsk Tipping. Det tror jeg vil være en klar fordel i fremtiden når det gjelder bekjempelse av hvitvasking av uregistrerte tippekuponger.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg deler de synspunkter som representanten her gir uttrykk for. Jeg tror det er viktig at vi framover øker innsatsen der vi tror det kan være muligheter for hvitvasking av penger.

Det er i vårt gjennomregulerte og etter hvert også ganske oversiktlige samfunn ikke så veldig mange områder der man plutselig kan stå på gaten med en stor porsjon penger uten at det er rimelig god oversikt over hvor de er kommet fra. Ett av de områdene er nettopp det å kunne ta ut store gevinster på hestespill. Derfor er det også grunn til å følge dette nøye opp.

La meg si, siden vi er i den situasjonen at det er landbruksministeren som er settestatsråd for justisministeren, og som også har et særskilt ansvar for dette området, at når det gjelder spill på hest, handel med hest – vi har nylig hatt oppslag som går på innførsel av hest, hvor man opererer med helt andre tall i forbindelse med kvitteringer og grunnlag for merverdiavgift enn det hesten er kjøpt for i utlandet, osv. – er dette et område som vi har behov for å gå mer inn i. Vi arbeider med en tiltaksplan for å se på disse tingene. Vi må få klarere linjer for når hest er næring, operere med åpne kvitteringer med navn og alt dette som skal til, og et grenseskille mot det som er hobby, som vi vet mange gjemmer seg under når det gjelder dette området. Jeg skal være forsiktig med å komme med påstander om at det er verre enn det er, men det er iallfall grunnlag for å ha mistanke om at det her skjer en del ting som vi har behov for å lage et strammere regelverk for.

Presidenten: Presidenten har forståelse for at landbruksministeren i egenskap av settestatsråd på justisområdet velger å satse på den hesten.

Carsten Dybevig (H): Jeg ønsker bare å si at med dagens elektroniske utvikling legger systemene allerede til

rette for registrert spilling. Den eneste måten å få bukt med fenomenet hvitvasking på, er å forby uregistrert spilling. Det stilles jo allerede krav i dag om at en i selvangivelsen er pliktig til å rapportere gevinster av spill. Ulempen for den enkelte spiller vil være minimal om man kommer med en forskrift fra Regjeringen, og det vil løse det problemet som vi har sett angående en sak i Karmsund tingrett. Her kan vi slå to fluer i én smekk.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg deler disse synspunktene. Dette er vel verdt å ta med seg i det arbeidet som Regjeringen skal gjøre på dette felt, og jeg skal sørge for at justisministeren også får disse synspunktene med i sitt arbeid sammen med finansminister og regjering for øvrig som har med regelverket på dette område å gjøre. Jeg tror Regjeringen, i likhet med representanten, deler den oppfatning at vi må sette inn store ressurser for å komme hvitvasking av penger til livs, og det skal vi love å følge opp.

S p ø r s m å l 5

John I. Alvheim (FrP): Jeg skal få lov å stille den ærede helseminister følgende spørsmål:

«I pressemelding fra Sosial- og helsedirektoratet dattert 6. mai i år går det frem at så mange som 1 000 norske pasienter kan være smittet med hepatitt C-virus ved blodoverføring før 1993.

Hvilke tiltak utover at pasientene blir anmodet om å melde seg for kontroll, vil statsråden sette i verk?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg ser alvorlig på meldingen fra Sosial- og helsedirektoratet om at inntil 1 000 norske pasienter kan være smittet med hepatitt C-virus ved blodoverføring før 1993. Etter drøftinger med direktoratet har jeg funnet det riktig å sette i verk en uavhengig gjennomgang av hele saken.

Som straktiltak har Folkehelseinstituttet gått ut med en anbefaling om at de som har fått blod før 1994, skal gå til legen sin for å få tatt en test. Sosial- og helsedirektoratet er anmodet om å sende brev til alle blodbankene for å kartlegge hva som har vært gjort for å oppspore mulige smittede, og hjelpe oss med å finne en framgangsmåte for å spore dem som ikke er identifisert tidligere.

Jeg vil gjerne belyse litt av bakgrunnen for at jeg ønsker en uavhengig gjennomgang. Antallet tilfeller av hepatitt C i Norge har vært anslått til ca. 0,7 pst. av befolkningen. Smitemåten kan være via blod, fra mor til barn og ved seksuelt samvær. Sykdommen forløper vanligvis uten symptomer, og de fleste blir kroniske smittebærere. Den mest alvorlige følgetilstanden er levercirrhose og i enkelte få tilfeller leverkreft.

I 1989 ble det utviklet en egen test for påvisning av hepatitt C. Den ble tilgjengelig i Norge fra begynnelsen av 1990. Denne testen var svært lite spesifikk og hadde en falsk-positiv rate på opp mot 75 pst., dvs. at tre av fire som blir testet med positivt funn, likevel ikke er smittet. Fra november 1991 ble den såkalte 2. generasjonstesten

lansert. Denne kunne for første gang med høy grad av sikkerhet påvise hepatitt C.

Behandlingen for leversykdom som følge av hepatitt C var på 1990-tallet begrenset til et strengt diettregime og vanlige forholdsregler om hygiene. En noe mer effektiv behandling med medikamenter ble først innført på midten og slutten av 1990-tallet i Norge. Medikamentell behandling er selv i dag langvarig, fra seks opp til tolv måneder, med ikke ubetydelig risiko for bivirkninger.

Selv om testingen tidlig på 1990-tallet var svært lite spesifikk og gav mange falsk-positive resultater, satte likevel Helsedirektoratet i et rundskriv fra mai 1990 krav om testing for antistoff for hepatitt C. Kravet om testing omfattet alle nye blodgivere, og ble senere utvidet til å omfatte årlig testing. Fra begynnelsen av 1993 ble alle tapninger kontrollert for hepatitt C. Ved rundskriv av 7. mai 1999 ble kravet til testing skjerpet ytterligere som følge av forbedret laboratorieteknikk.

I det samme rundskriv fra mai 1990 fra Helsedirektoratet ble det anbefalt at sykehusenes blodbanker oppsøkte alle som hadde fått blod fra givere som man senere testet hepatitt C-positive. Grunnen til at dette kom som en oppfordring og ikke som et krav, kan ha vært at tilgjengelige tester var lite spesifikke, og at behandlingstilbudet var lite utviklet. Den eneste systematiske oppfølgingen som vi så langt har funnet, var at alle blødere som hadde fått blod, fikk tilbud om oppfølging.

Det ble gitt anbefalinger om testing og eksklusjonskriterier for hepatitt C og blodgivning. På et tidspunkt burde imidlertid oppsporingen av mulige mottakere av viruset vært forsert, slik at en kunne ha forsikret seg om at alle aktuelle pasienter hadde fått adekvat behandlingstilbud så snart behandling ble introdusert. At slik oppsporing ikke ble initiert, er kritikkverdig. Dette er bakgrunnen for at jeg vil ha en uavhengig gjennomgang av saken. Rapporten vil gi grunnlag for å vurdere ulike former for oppfølging fra offentlige myndigheters side.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker statsråden for svaret. Som vanlig er helseministeren raskt ute med reaksjon på ting som skal sjekkes opp, og det er jeg fornøyd med.

Mitt første tilleggsspørsmål, av flere, er som følger: Hvorfor kommer denne saken opp i dagen nå, ti år etter 1993? Jeg synes ikke det var tilfredsstillende, det som ble sagt fra helseministerens side når det gjaldt å følge disse pasientene. Vet man overhodet med noen som helst sikkerhet at så mye som opp til 1 000 pasienter kan være smittet, og hvem er i tilfelle ansvarlig for det?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Som det framgikk av mitt svar, er det gått ut en oppfordring om å melde seg for å få tatt en test til dem som har fått blod før 1994. I tillegg iverksettes det oppsporingstiltak for å finne dem det gjelder. Hvor mange det kan være, har man så langt bare anslag på.

Spørsmålet om hvorfor dette kommer opp nå, kan jeg bare så langt – før denne gjennomgangen er foretatt – besvare med at jeg ble kjent med dette i forbindelse med at dette TV-programmet «Brennpunkt» ble laget. Det er grunnlaget for min kunnskap, og jeg har ikke hatt kunnskap om dette tidligere.

Jeg mener at den gjennomgangen som skal skje, bør besvare og belyse det spørsmålet ytterligere, slik at nødvendig oppfølging kan skje i forhold til de ansvarlige. Noe mer enn det ønsker jeg ikke å si på det nåværende tidspunkt.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg synes det er lovlig sent å sette i gang undersøkelser ti år etterpå om hvorvidt noen er smittet eller ikke. Og at utgangspunktet for helseministerens kjennskap til dette skal være et TV-program, vitner om liten troverdighet til systemet på høyeste hold.

Hepatitt er ingen banal barnesykdom. Sykdommen kan gi alvorlige leverskader, med døden til følge, etter en relativt lang og smertefull sykdomsutvikling. Jeg vil allerede her og nå forsikre meg om fra helseministerens side at de pasienter som måtte bli funnet og fått påvist alvorlig sykdom av denne virusmitten, får et bedre erstatningsoppgjør enn hva de pasientene som ble utsatt for Dent-O-Sept-penselen, ble gitt. Jeg vil gjerne ha et svar fra helseministeren på det, og at han forsikrer meg om at så vil skje.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er helt enig med representanten Alvheim i at det er klart kritikkverdig at disse forholdene ble kjent nå, og at de ble kjent gjennom media på denne måten. Jeg må forholde meg til at det er slik jeg har fått vite det. Jeg handlet straks – og jeg mener på en adekvat måte – da jeg fikk vite det.

Så spør representanten Alvheim om erstatning i forhold til dem som måtte være påført dette gjennom den offentlige helsetjenesten. Det jeg kan si generelt om det, er at i den grad det har skjedd, så vil den vanlige erstatningsordningen gjelde for disse pasientene, og det vil bli vurdert på vanlig måte av Norsk Pasientskadeerstatning.

S p ø r s m å l 6

Gunn Olsen (A): Også jeg har et spørsmål til helseministeren, og det gjelder fødestuene:

«Stortinget har i Budsjett-innst. S. nr. 11 for 2002-2003 pålagt Regjeringa å legge fram for Stortinget ei finansierungsordning for landets fødestuer. Dette gjelder bl.a. fødestua på Rjukan i Telemark.

Når vil statsråden legge denne saken fram for Stortinget?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Sosialkomiteen har bedt departementet klargjøre ansvarsforholdene for fødestuene i Innst. S. nr. 300 for 2000-2001. Stortinget har også bedt Regjeringen foreta en gjennomgang av føde-

stuenes finansiering og komme tilbake til Stortinget med dette, i Budsjett-innst. S. nr. 11 for 2002-2003, vedtak XII. I samme vedtak ble det framholdt at drift av de godkjente offentlige fødestuene skal være foretakenes ansvar, faglig og finansielt.

Regjeringen vil i den kommende St.prp. nr. 1 for 2003-2004 legge fram et samlet forslag vedrørende ansvar for og drift av fødestuene. Begrunnelsen for dette er at det har vært en helhetlig prosess i forhold til finansieringen av spesialisthelsetjenesten. Hagen-utvalgets innstilling har vært på høring denne vinteren, og det er naturlig for meg å presentere oppfølgingen av finansieringsordningene samlet i forbindelse med statsbudsjettet for 2004. Dette inkluderer også gjennomgangen av finansieringen av fødestuene.

Jeg vil likevel nå fastholde at jeg legger opp til et fortsatt desentralisert fødetilbud, i tråd med Stortingets føringer. Jeg viser i den sammenheng til interpellasjonsdebatten den 8. mai, der et sentralt tema var desentralisering av tjenestetilbudet og samhandling mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Debatten viste en bred politisk enighet om å utvikle desentraliserte tiltak, som f.eks. fødestuer.

Når det gjelder finansieringen, viser jeg til framleggningen av neste års budsjett.

Gunn Olsen (A): Jeg takker statsråden for et svar som jeg egentlig synes var positivt. Jeg er glad for at statsråden presiserer at han fortsatt vil jobbe for at vi skal ha et desentralisert fødetilbud.

Når jeg tar opp dette spørsmålet, er det selvfølgelig fordi at de som har ansvaret for drift av fødestuene, er bekymret for sin framtid og sin økonomiske basis. Flertallet i Stortinget har sagt at de anser fødestuene for å være en del av spesialisthelsetjenesten, og dermed lagt under foretakenes ansvar. Vi ser at kommunene ikke lenger kan ha noe å gjøre med denne driften av fødestuene. De er nok utålmodige, men når statsråden nå så tydelig sier at han vil komme tilbake til Stortinget i høstens budsjett, håper jeg at det kan være beroligende for dem som driver fødestuene.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det håper jeg også. La meg i forlengelsen av det føye til at jeg overfor de regionale helseforetakene i styringsbrevet for 2003 har understreket at driften av fødeplasser er en del av spesialisthelsetjenesten, og slik en del av de regionale helseforetakenes sørge-for-ansvar. For de mindre fødestuene har jeg forutsatt at de regionale helseforetakene finner fram til egnede samarbeidsløsninger med primærhelsetjenesten, i første rekke knyttet til de kommunale oppgavene jordmødrene har ved helsestasjoner og i svangerskapskontroll.

Gunn Olsen (A): Jeg vil bare takke for svaret.

Jeg er, som sagt, fornøyd med at ministeren og jeg er enige om at vi fortsatt skal ha fødestuer, og at det må være et ansvar for de regionale helseforetakene.

S p ø r s m å l 7

Morten Høglund (FrP): Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I Asker kommune ble det i 1995 startet et aktivitets- hus for personer med psykiatriske lidelser, i samarbeid mellom 1.- og 2.-linjetjenesten. Blakstad sykehus har hatt to fagstillinger ved huset som har fungert meget godt mot brukerne og som veiledere for andre ansatte. Helse Øst har gjort vedtak om å trekke disse stillingene ut av Aktivitetshuset pga. dårlig økonomi.

Mener statsråden det er riktig å nedprioritere et slikt velfungerende samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og primærkommunen?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: I styringsdokumentene til de regionale helseforetakene er Helsedepartementets forutsetninger og forventninger til spesialisthelsetjenesten generelt, og psykisk helse spesielt, tydelige og klart gjort rede for. Tilbudet til mennesker med psykiske lidelser skal styrkes i sin helhet, og de midler som tilføres de regionale helseforetakene gjennom Opptrappingsplan for psykisk helse, skal benyttes til det formål de er bevilget for.

Jeg vil presisere at dette ikke bare innebærer at de regionale helseforetakene må realisere en aktivitetsøkning for å nå målene i Opptrappingsplan for psykisk helse. Det ligger også en sentral premiss i planen og i styringsdokumentene om å styrke samarbeidet mellom helseforetakene og kommunene.

Et godt samspill mellom første- og andrelinjetjenesten er en grunnleggende forutsetning for at pasientene skal oppleve et helhetlig tilbud og god kontinuitet i behandlingen. Samspillet må bære karakter av et likeverdig faglig samarbeid hvor begge parter bidrar med verdifull og likeverdig kunnskap. Jeg vil også vise til at spesialisthelsetjenesten har som et lovpålagt ansvar å gi råd og veiledning til primærhelsetjenesten, og jeg forutsetter at helseforetakene ivaretar det.

Selv om lovverket definerer grenser for henholdsvis kommunenes og foretakenes ansvar, vil det i praksis alltid være gråsoner. Jeg har bedt samtlige helseforetak bidra til at denne sonen blir en samarbeidssone, og ikke en konfliktsone. Det kan selvsagt ivaretas på forskjellige måter. I Opptrappingsplan for psykisk helse er det trukket opp en betydelig satsing på å styrke den desentraliserte spesialisthelsetjenesten gjennom å etablere flere distriktspsykiatriske sentre. Denne såkalte DPS-modellen er ment å fungere som en spesialisthelsetjeneste, men skal gjennom utstrakt samarbeid med primærhelsetjenesten demme opp for gråsonene. Dette arbeidet pågår i hele landet, også i Asker-regionen.

Det samarbeidet som har vært etablert gjennom Aktivitetshuset i Asker kommune, er en modell som ifølge representanten Høglund synes å ha fungert godt, og jeg bad derfor Helse Øst redegjøre for utgangspunktet for denne saken.

Ifølge Helse Øst ble Aktivitetshuset i Asker, som representanten Høglund kjenner til, etablert i 1995 i et

(Statsråd Høybråten)

samarbeid mellom Blakstad Sykehus og Asker kommune. Hensikten var å stimulere kommunen til å etablere et dagtilbud. Senere har kommunen også inkorporert et dagsenter for fysisk funksjonshemmede i dette aktivitetshuset. Huset er et kommunalt ansvar, mens helseforetaket har ansvar for veiledning og behandling.

Jeg legger til grunn at grensdragningen mellom spesialisthelsetjenestens og primærhelsetjenestens ansvar i slike tilfeller ikke alltid er like enkel. Helseforetaket må likevel fortsatt sikre at Aktivitetshuset får god understøttelse fra spesialisthelsetjenesten, og både kommunen og helseforetaket må bidra til gode samarbeidsrelasjoner. Jeg legger videre til grunn at helseforetaket og kommunen finner fram til hensiktsmessige samarbeidsmodeller også for framtiden. Slik jeg er orientert om saken, legges det så absolutt ikke an til nedprioritering av samarbeidet mellom helseforetaket og kommunen. Jeg vil for min del følge opp dette i min styringsdialog med Helse Øst.

Morten Høglund (FrP): Jeg takker statsråden for svaret og setter pris på at man her vil forsøke å finne frem til et samarbeid.

Vedtaket, som ble bekjentgjort for kommunen, kom frem uten en dialog på forhånd, og var nok skuffende i forhold til det statsråden her skisserer. Statsråden skisserer også en styrking av psykiatritilbudet generelt. Kommunene har overtatt mye av dette de senere årene, og det er selvfølgelig en viss usikkerhet i kommunene.

Samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene er, slik jeg ser det, svært nødvendig og gir en trygghet i tilbudet. Psykiatriske pasienter har en livssituasjon som kan svinge, og brukerne kan således oppleve mange ulike situasjoner i løpet av et år. Den tryggheten som slike fagstillinger i et aktivitetshus gir, burde være av interesse for spesialisthelsetjenesten, ikke minst i å forebygge og sikre at man unngår f.eks. unødige innleggelser.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg si meg helt enig med representanten Høglund i at en god dialog mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten, mellom helseforetaket på den ene siden og kommunen på den andre siden, er viktig, og det understrekes sterkt fra min side overfor helseforetakene at det også er ønskelig og nødvendig i utviklingen av et helhetlig tjenestetilbud for brukerne/pasientene.

Den stabilitet som det er mulig å oppnå i disse tjenestene, er også viktig, ikke minst for denne pasientgruppen. Jeg har tillit til at man finner former for samarbeid og understøttelse faglig sett til Aktivitetshuset som et kommunalt tilbud også i framtiden. Og som jeg sa i mitt første svar, vil jeg følge med på det.

Morten Høglund (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, og vil håpe at man gjør det og finner en løsning for disse stillingene. Det har kanskje særlig mye å si for de tyngste brukerne av Aktivitetshuset, som den faglige tilretteleggingen er viktig for.

Så vidt jeg skjønner, gjelder også Helse Østs vedtak flere kommuner enn Asker, så det er en prinsipiell problemstilling i hvor stor grad spesialisthelsetjenesten skal være direkte involvert i kommunenes aktivitet. Men her setter jeg pris på statsrådets ønske om at det er hensynet til brukerne som er det viktige, og at man finner frem til egnede samarbeidsformer uten at man sterkt opprettholder hva som prinsipielt er kommunens, og hva som er spesialisthelsetjenestens ansvar. Det må være det tilbudet som gis, som må være det avgjørende.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg deler disse intensjoner. Jeg vil selvfølgelig ikke gå inn og diskutere enkeltstillinger, men rent prinsipielt og juridisk har helseforetakene et klart ansvar i å samarbeide med, veilede og støtte primærhelsetjenesten. I stor grad tror jeg det er det man her snakker om.

S p ø r s m å l 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ranveig Frøiland til olje- og energiministeren, vil bli tatt opp av representanten Tore Nordtun. Spørsmålet vil bli besvart av nærings- og handelsministeren som rette vedkommende.

Tore Nordtun (A): Jeg har følgende spørsmål til ministeren:

«Statkraft er pålagt å selja eigardelar som følgje av erverv selskapet har gjort. Pålegg om sal er gjort ut frå storleik og konkurranse, sjølv om Statkraft er det tredje største i den nordiske marknaden. Både Vattenfall og Fortum er større. Dei har òg større del av svensk og finsk produksjonskapasitet enn det Statkraft har i Noreg.

Korleis meiner statsråden vi kan få eit kraftselskap i Noreg som kan ta opp konkurransen med dei nordiske, når myndigheita hindrar Statkraft i å ekspandere?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Innledningsvis vil jeg først understreke at Statkrafts konkurransevne vil avhenge av mange forhold. En grunnleggende forutsetning er selskapets evne til lønnsom drift. Dette påvirkes ikke bare av selskapets størrelse og muligheter for ytterligere oppkjøp.

Statkrafts erverv av kraftverk de senere år er behandlet i samsvar med den kompetansefordelingen som er fastlagt av Stortinget i konkurranseloven, og som også ble forutsatt ved behandlingen av St.prp. nr. 51 for 2000-2001, i innstillingen fra energi- og miljøkomiteen om tilføring av innskuddskapital og økte låne- og garantirammer for Statkraft SF.

I en konkurransemessig sammenheng er det et grunnleggende prinsipp at private og offentlige aktører skal behandles likt ved at de samme normer skal legges til grunn. Konkurransetilsynet skal behandle de enkeltsaker som kommer til behandling i henhold til lovverket. Arbeids- og administrasjonsdepartementet er ankeinstans. Dette er helt sentrale prinsipper – spesielt i gjennomføringen av skillet mellom regulator- og eierrollen. Stat-

kraft er således ikke forskjellsbehandlet sammenlignet med andre aktører som er underlagt norsk konkurranselovgivning. Og Statkraft er altså underlagt norsk konkurranselovgivning.

Som eier i Statkraft vil jeg til enhver tid være opptatt av at selskapet kan drives lønnsomt, og at det kan være konkurransedyktig. Men jeg må også i min eierutøvelse selvsagt legge til grunn at selskapet skal drive innenfor de rammene som bl.a. konkurranseloven setter.

Svaret på opprinnelig representanten Frøilands spørsmål er derfor at Statkraft har de samme muligheter, og jeg vil si eksakt de samme muligheter, som hvilke som helst andre selskap til å utvikle seg innenfor de rammene som settes av norske regler og lover vedtatt av denne forsamling.

Tore Nordtun (A): Jeg takker statsråden for svaret. Svaret var for så vidt som forventet. Men jeg hadde også forventet at man så dette i et litt større perspektiv nå, når det nordiske kraftmarkedet er blitt utvidet og vi har en nordisk kraftbørs og til dels en europeisk kraftbørs.

Statkraft konkurrerer med de andre statlige og halvstatlige selskapene også i Norden. Hvis vi skal følge opp Statkraft med det som også er sagt i Stortinget, og ut fra den formålsparagrafen Stortinget har gitt Statkraft, at det skal bli et stort, tungt, toneangivende energiselskap basert på vannkraftproduksjon ikke bare i Norden, men også i Europa, ser ikke statsråden da at den konkurranselovgivningen vi nå har snevert innenfor Norges grenser når det gjelder denne bransjen, vil hindre Statkraft i å være et stort internasjonalt energiselskap?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er ingen tvil om at det er en interessekonflikt mellom størrelse i et marked og konkurranselovgivning. Det er klart at hvis man tillot Statkraft å kjøpe all norsk vannkraft, ville det maksimere målsettingen muligens til Nordtun om å få et størst mulig Statkraft. Men vi vet hva som ville skje med prisene til norske forbrukere og norsk industri. Allerede er det slik at det er betydelige signaler fra norsk industri knyttet til det faktum at vi har en aktør som allerede er så stor som den er.

Det er heller ikke riktig som Nordtun sier, at Stortinget har brukt formuleringer om «stort» og «tungt» eller aktører i Europa. Det Stortinget har sagt, er at Statkraft må få anledning til å utvikle seg i et nordisk perspektiv. Det har de gjort, og de har foretatt store oppkjøp av kraftverk både hva gjelder vannkraft og i realiteten også atomkraftverk, i Sverige f.eks., i og med at vi har store eierandeler i Sydkraft.

Det er ingen tvil om at den industrielle frihet Statkraft har hatt, vil fortsette, og vi har ingen intensjoner om noe annet. Men å svekke konkurranselovgivningen for at Statkraft skal vokse ytterligere i Norge, synes jeg ikke på vegne av forbrukerne er noen god ide.

Tore Nordtun (A): Takk. Jeg oppfatter, statsråden slik at statsråden og Regjeringen er fornøyd med at vi

har en skog av selskaper innenfor kraftsektoren i Norge, og at dette vil opprettholde konkurransen. Da vil jeg bare minne statsråden om, som er veldig ute etter effektivitet og god økonomi i de enkelte selskap, at jeg tror de vil bli betydelig svekket hvis vi skal kjøre den linjen.

Men er det slik å forstå at Regjeringen nå vil støtte Statkraft ved å gi større lånemuligheter for Statkraft, altså lånekapital? Og er det slik at Regjeringen også vil føre en annen eierskapspolitikk overfor Statkraft i fremtiden når det gjelder avkastningen og inndragningen av den? Vi var oppe i over 90 pst., så jeg, i høstens statsbudsjett. Vil det da si at man vil føre en normal utbyttepolitikk i Statkraft i fremtiden, nemlig at Statkraft kan få større muskler til å gå ut i Norden og i Europa, og at man ikke bare ser det i et snevert nasjonalt perspektiv med statlig eierskap i denne saken?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Representanten Nordtun blander etter mitt skjønn to saker. Det ene er at når han avslutter med «ut i Norden og i Europa», har jeg ingen problemer med å være med på en slik strategi.

Det som er problematisk, er hvis man skulle akseptere at Statkraft skulle vokse ytterligere i Norge på oppkjøp av kraftverk, for da vil Stortinget måtte forandre konkurranselovgivningen. Det har jeg ikke hørt signalisert fra Stortinget – langt mindre i vedtaksform.

Når det gjelder avkastning, står det Stortinget fritt i hvert budsjett å fastsette den – og det gjør også Stortinget helt suverent. Stortinget har, så vidt jeg husker, fastsatt den – også med Arbeiderpartiets tilslutning i siste års statsbudsjett – til ca. 90 pst. av overskuddet. Hva som vil ligge i neste års budsjett, gjenstår å se.

Når det gjelder de utvidede lånerammene i Statkraft, er de på, så vidt jeg husker, 52,5 milliarder kr, og man har trukket nesten 50 milliarder kr i lånekapital. Om det er forretningsmessig fornuftig, basert på de verdiene som er i selskapet, ytterligere å utvide den lånerammen, vil jeg ikke kunne svare på her.

S p ø r s m å l 9

Fra representanten Rolf Terje Klungland til olje- og energiministeren:

«NVE har lagt fram prognoser som viser at kraftunderskuddet i årene framover vil øke. Olje- og energiministeren sa i spørretimen 7. mai d.å. at «Når det gjelder sist vinter, er det selvfølgelig slik at et gasskraftverk, selv om det er konvensjonelt, gir mindre utslipp enn et kullkraftverk, men det er på kort sikt».

Hvorfor går statsråden på tvers av fagkompetansen i Norge, og hva legger statsråden til grunn når han konkluderer med at gasskraftverk bare vil redusere utslippene på kort sikt?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

Spørsmål 10 vil bli besvart senere, før spørsmål 24.

S p ø r s m å l 1 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Olav Gunnar Ballo til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av fiskeriministeren på vegne av utdannings- og forskningsministeren, som er bortreist.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Ved Samisk høyskole i Kautokeino har ledelsen varslet at de fratrer sine stillinger dersom skolens økonomi ikke snarlig bedres. Ut fra oppslag i Finnmark Dagblad den 25. april d.å. dreier det seg om 3,1 mill. kr i ekstrabevilgninger som skolen mener er nødvendig for å kunne videreføre driften i tråd med ledelsens intensjoner.

Hvilke tiltak vil statsråden gjennomføre som ledd i å sikre skolens videre drift?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Styret ved Samisk høyskole varslet på et tidspunkt at det ville trekke seg fra sine verv, slik også spøreren var inne på, dersom høyskolen ikke ble tildelt ca. 3 mill. kr ekstra i 2003.

Utdannings- og forskningsdepartementet ønsker å finne en løsning på den videre utvikling av høyskolen, og som grunnlag for en vurdering er det etter departementets syn behov for en gjennomgang av budsjettsituasjonen ved Samisk høyskole. Departementet har derfor, etter dialog med Samisk høyskole, satt i gang en prosess der man i fellesskap og med eksternt bistand analyserer årsaken til høyskolens økonomiske situasjon. Siktemålet er å skaffe et materiale som gir grunnlag for å vurdere eventuelle tiltak i 2003, og se dette i forhold til høyskolens faglige utvikling videre, jf. St.meld. nr. 34 for 2001-2002 om høyere samisk utdanning og forskning.

Departementet legger vekt på at det videre arbeidet gjennomføres i dialog med Samisk høyskole, og at arbeidet gjennomføres raskt.

Olav Gunnar Ballo (SV): Stortinget har fått seg forelagt finnmarksloven, der man på et overordnet nivå skisserer et lovverk knyttet opp mot det som skulle være spesielle rettigheter for urfolk. Det er jo en stor sak i seg selv. Jeg skal ikke komme inn på detaljer i den saken nå.

Det vi ser her, er – jeg vet ikke om vi skal si mindre – eksempler på den konkrete hverdagen i forhold til den kampen man gjerne står i når det gjelder samisk kultur, samisk språk og ivaretagelsen av den samiske utdannelsen, som også gjelder samisk journalistutdanning. Det ser ut til å være behov for en annen type forståelse for at man trenger ekstra midler i miljøer som er særlig sårbare. Ser statsråden at man ikke kan betrakte universiteter og høyskoler generelt og samiske høyskolemiljøer likt, ut fra den sårbarheten som gjelder i små miljøer, der man ofte trenger større ressurser for å bygge opp og ta vare på fagmiljøene, større ressurser for å bygge f. eks. en samisk journalistutdanning og andre fagmiljøer, og at man bør unngå situasjoner der miljøene presses, fagmiljøet løses opp og fagfolk sier opp sine stillinger?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er jo nettopp departementets oppfatning av at man må ha en annen forståelse av Samisk høyskole, som har gjort at man har gått i dialog. Det er en konsesjon – hvis man kan si det slik – fra departementets side, fordi man ønsker å gå bak tallene og få en god dialog, slik at man skal ha en felles forståelse av de behovene som er, og som klart er knyttet til de spesielle utfordringer som ligger i samisk kultur, språk og utdanning. Derfor har man nå gått inn i en dialog for å få klarhet i hvordan og hvorfor det har oppstått behov for tilleggsbevilgninger. Etter en rekke runder mellom departementet og administrasjonen ved høyskolen er partene kommet fram til enighet om et mandat for gjennomgang av den økonomiske situasjonen ved høyskolen. Det har forhindret truslene som har vært framsatt, om å fratze stillingene.

Så er det også slik at man har blitt enige om at dette skal gjennomføres raskt av hensyn til den videre planlegging av høyskolen. Jeg viste jo til at man også har utpekt Samisk høyskole til å bli en vitenskapelig høyskole. Man har trukket inn eksterne miljøer, og på den måten vil man få et godt grunnlag for å bedømme behovet i framtiden.

Olav Gunnar Ballo (SV): I og med at det er fiskeriministeren som svarer her i dag, har jeg lyst til å stille et oppfølgingsspørsmål som for så vidt knytter seg til det spesielle i Finnmark, med den avhengigheten man har til fiskeriressursene nettopp i forhold til utdanning.

Det vi ser, er at man ofte, også i kystmiljøene i Finnmark, mangler kompetanse når det gjelder fiskeri. Man går inn i basis, primærnæringene, men ikke nødvendigvis på en slik måte at man bygger opp kompetansegivende tiltak og har folk med høy utdanning innenfor fiskerifaget. Har statsråden noen tanker om Samisk høyskole og høyskolemiljøet generelt i Finnmark når det gjelder å benytte denne type kompetanse i typiske kystsamiske områder, hvor det kanskje ikke er reindriften, men nettopp fiskeriene som har vært den tradisjonelle leveveien, og der man ser at det er behov for tiltak for å videreføre den type kultur og sikre bosetting og levedyktige lokalmiljøer i tiden som kommer?

Statsråd Svein Ludvigsen: Nå er jeg usikker på om spøreren spør om tankene i fiskeriministerens hode eller tankene i utdanningsministerens hode!

Det er klart at fjordfiske og fiske knyttet til de samiske miljøene er en utfordring innenfor fiskeripolitikken. Det er klart at høyskolen i Kautokeino, som på mange måter forvalter vesentlige deler av utdanningskulturen, kan ha noe å bidra med i denne sammenheng. Her ser jeg ikke bort fra at vi i Fiskeridepartementet – og hvis jeg kan si vi i Utdanningsdepartementet – faktisk har en del berøringspunkter som vi bør se nærmere på i tiden framover, ikke minst når nå høyskolen forhåpentligvis skal utvikles til en vitenskapelig høyskole.

Presidenten: Presidenten må si at det var en elegant overføring fra den ene til den andre!

S p ø r s m å l 1 2

Fra representanten Elsa Skarbøvik til utdannings- og forskningsministeren:

«Alle unge har en lovfestet rett til 3 års videregående utdanning etter endt grunnskole. Samtidig viser tall at mange av elevene opplever denne utdanningen som lite motiverende. Hele 12 000 unge sluttet på videregående skole i løpet av skoleåret 2001–2002.

Hva gjør departementet for å få flere unge til å fullføre den videregående skole?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 1 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Rolf Reikvam til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av fiskeriministeren på vegne av utdannings- og forskningsministeren:

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren, som vil bli besvart av fiskeriministeren:

«På skriftlig spørsmål fra undertegnede den 6. desember 2002 om kopiavgift ved Universitetet i Oslo svarte statsråden at «Prinsippet om at studentene kun skal betale for reelle ytelser gjelder fremdeles. Da kopibehovet for de ulike studentgruppene ved en institusjon kan variere, må kopiavgiften tilpasses deretter». Den 25. mars i år vedtok Kollegiet ved universitetet likevel en flat obligatorisk kopiavgift på 400 kr pr. student.

Strider ikke dette da både mot statsrådets svar og departementets egne retningslinjer?»

Statsråd Svein Ludvigsen: I svaret til representanten Reikvam er det redegjort for at Stortinget har gitt departementet fullmakt til å organisere innkreving av Kopinor-avgiften og utgifter til papir/kopier for studenter ved underliggende institusjoner, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 for 2002-2003.

Senest i 1998 redegjorde departementet for de retningslinjer institusjonene hadde å forholde seg til når det gjelder innkreving av kopi- og papirpenger. I henhold til retningslinjene kan slik avgift kun kreves i den utstrekning det dreier seg om betaling for reelle ytelser. Det må være samsvar mellom ytelsen og motytelsen. De såkalte kopipengene skal dekke institusjonenes omkostninger, herunder utgifter for kopiering av vernet materiale.

Da kopibehovet for de ulike studentgrupper ved en institusjon kan variere, må kopipengene tilpasses deretter. Dette har departementet også redegjort for i et brev til Studentparlamentet i Oslo, 3. desember 2002.

Prinsippet om at studentene kun skal betale for reelle ytelser, gjelder fremdeles. En studentgruppe skal ikke betale for mer enn det som ytes, og en studentgruppe skal ikke subsidiere andre studentgruppers studiemateriell. Dette er for at det ikke skal bli en form for skjult avgift for studiene fra institusjonenes side.

Departementet har fått opplyst at styret ved Universitetet i Oslo har bestemt at det skal kreves inn penger fra studentene fra og med høstsemesteret 2003, for å dekke utgifter til Kopinor-avgift, kopiering og papir. Kopipengene skal være 200 kr pr. semester for alle programstudenter, bortsett fra studenter på den praktisk-pedagogiske utdanningen. For disse studentene er betalingen fastsatt til 125 kr pr. semester. Deltidsstudenter skal betale 100 kr pr. semester, og privatister unntas fra ordningen.

Universitetet i Oslo har videre opplyst at de har regnet ut kopikostnader m.m. for ulike studentgrupper – oppdelt pr. fakultet – ved institusjonen, og deretter lagt seg på et beløp som er lavere enn kopikostnadene m.m. for den studentgruppen som har den laveste utgiftsposten for kopiering mv. Gjennom å ha lagt kopipengene på et nivå som er lavere enn minstenivået ved institusjonens enheter, hevder universitetet at ingen studentgruppe subsidieres av en annen studentgruppe. Løsningen er etter departementets syn derfor ikke i strid med retningslinjene.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret.

For det første er jeg kjent med hva Stortinget har vedtatt, at institusjonene har rett til å kunne ta en avgift hvis de finner det hensiktsmessig. Jeg er likevel overrasket over svaret, for her opererer de med en flat avgift, en avgift som er lik for alle studenter. Selv om universitetet og ledelsen sier at avgiften er lagt så lavt at det ikke er subsidier mellom de ulike gruppene, er jeg likevel overrasket over at de opererer med en flat avgift.

Mitt tillegsspørsmål til ministeren blir: Ville det ikke vært prinsipielt riktig at en gikk inn og påviste hva slags utgifter de ulike gruppene har, og så ut fra det laget et system for betaling? Derved slapp en et system med en flat ytelse som de fleste helt åpenbart vil oppfatte som en generell studieavgift.

Statsråd Svein Ludvigsen: Departementet har gjennomgått det materialet som universitetet har lagt fram. De har ikke innvendinger mot praktiseringen, nettopp fordi man har lagt seg lavere enn snittet for minstepris, og dernest fordi man har differensiert.

Som jeg sa, er kopipengene 200 kr pr. semester for programstudenter, mens de som er på praktisk-pedagogisk utdanning, skal betale 125 kr pr. semester og deltidsstudenter 100 kr. Privatister unntas fra ordningen. Det er en differensiering allerede. Man har tatt hensyn til de reelle kostnader, og på den måten laget en ordning som er praktikabel, og som gjør at ingen subsidierer en annen gruppe.

Rolf Reikvam (SV): Jeg har lyst til å prøve å ta en prinsipiell tilnærming: En innfører en flat avgift, og så dekker en seg bak at dette er en avgift som skal dekke noen kostnader. Likevel er den flat på den måten at den er lik for alle studenter, med den lille modifikasjon som statsråden har redegjort for.

Vil ikke statsråden oppfatte dette som en generell studieavgift? Vil ikke dette få karakter av en generell studieavgift når en går inn og lager en flat ordning fremfor å

gå inn og si at kopikostnaden er slik og slik for de ulike fakulteter, institutter eller hva det måtte være, og så pålegge en avgift ut fra det? I og med at han legger seg på en flat avgift, får dette karakter av en studieavgift. Har ikke statsråden prinsipielle betenkeligheter med å pålegge en slik generell avgift som av de aller fleste studenter blir oppfattet som en studieavgift? Er dette første skritt på en vei i retning av å innføre en generell studieavgift ved våre utdanningsinstitusjoner?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er to forhold som jeg vil peke på i denne sammenhengen:

For det første har jeg forståelse for at institusjonene ønsker å finne en praktisk løsning på innkrevningen av disse avgiftene. Man har gjort det på en måte som etter departementets syn er i tråd med de synspunkter vi har.

Derneft er det slik at institusjonene ikke har mulighet til å nekte studentene adgang til eksamen ved manglende innbetaling av kopipengene. Studentene kan imidlertid nektes å ta kopier med mindre de betaler. Det prinsipielle i dette må nok avstemmes, ikke minst ut fra det praktiske. Som jeg har sagt i mine to foregående svar, ligger avgiftene lavere enn de reelle kostnader, og da har departementet ikke innvendinger mot at – i dette tilfellet – Universitetet i Oslo, praktiserer ordningen på denne måten.

S p ø r s m å l 1 4

Arne Sortevik (FrP): Her kommer et spørsmål til fiskeriministeren som ligger innenfor fiskeriministerens ansvarsområde:

«Departementet har etter det jeg kjenner til, sluttet seg til forslag om å flytte eksisterende oljeverndepot fra Fedje i Hordaland til Florø. Årlig er det ca. 2 500 anløp til oljeraffineriet på Mongstad, Europas nest største oljehavn. Flyttingen er mot enstemmige råd fra berørte kommuner og fra fylkesutvalget i Hordaland.

På bakgrunn av den store tankbåttrafikken og de enorme miljøkonsekvensene for Hordalands skjærgård av en eventuell ulykke, vil statsråden foreta en ny vurdering for å beholde oljeverndepot på Fedje?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Beslutningen om å flytte det eksisterende oljeverndepotet fra Fedje til Florø er tatt på bakgrunn av en helhetlig analyse av utstys- og personellbehovet for den statlige oljevernberedskapen langs hele norskekysten. Statens beredskap er dimensjonert for å ta hånd om større utslipp i forbindelse med skipsulykker.

På bakgrunn av den analysen og en omfattende høringsrunde ble det foreslått endringer i depotstrukturen på Vestlandet. Forslaget omfattet nedlegging av depotet på Fedje. Samtidig – og jeg understreker samtidig – ble det foreslått å styrke depotet som i dag er lokalisert i Bergen, og flytte det nordover i leden hvor det finnes flere lokaliteter med tilfredsstillende infrastruktur. Videre ble det foreslått å opprette et nytt depot i Florø for å oppnå kortere responstid nordover mot Stad, hvor beredskaps-

dekningen ikke er tilfredsstillende i henhold til denne analysen.

Under høringsrunden kom det innsigelser mot flytting av oljeverndepotet på Fedje fra lokalt og regionalt hold, slik det blir pekt på. På den bakgrunn ba Miljøverndepartementet SFT om å foreta en ny vurdering av en flytting av oljeverndepotet fra Fedje til Florø. Kystverket, som overtok SFTs ansvar for den statlige oljevernberedskapen fra 1. januar i år, har i tråd med dette gjennomført en særskilt beredskapsanalyse for den ytre delen av Fensfjorden/Nord-Hordaland.

Selv uten å ta i bruk det statlige beredskapsdepotet på Fedje, og uten at alle de øvrige beredskapsressursene er fullt ut benyttet innenfor de gitte krav til responstider, viser analysen at det er tilstrekkelige ressurser til at målsettingene for oljevernberedskapen i området nås. Det har sammenheng med at det både på Sture og Mongstad er bygd opp en betydelig privat beredskap. Denne kan raskt bli mobilisert ved en statlig aksjon også utenfor bedriftenes primære geografiske ansvarsområde. Kystverket har etablert avtaler konkret om dette. Videre gjennomføres årlige øvelser basert på samhandling mellom statlige, private og kommunale ressurser under statlig ledelse i området, så man vet at dette fungerer.

Samlet finnes det ca. 16 000 løpemeter med lenser og 43 opptakere innenfor det området vi snakker om. Materiellressurser setter dermed ikke begrensninger på beredskapen i området.

Beslutningen om å flytte depotet på Fedje må også ses i sammenheng med at det statlige oljeverndepotet i Bergen vil bli forsterket og plassert lenger ut i Hjeltefjorden. Disse to tiltakene vil bli koordinert i tid. Dermed er det forsvarlig og riktig å foreta den endringen som vi har varslet.

Arne Sortevik (FrP): Fra ulike hold er det uttrykt bekymring nettopp over at den tilleggsanalysen for Fensfjorden og Mongstad/Sture-regionen som er foretatt, ikke er god nok. Den gir ikke et korrekt trafikkbilde og en korrekt beskrivelse av situasjonen som faktisk kan oppstå på bakgrunn av omfanget av anløp, størrelsen på skipene og typen last. Den siste tilleggsanalysen var faktisk også unntatt offentlighet i en periode.

Mener statsråden at han har forsikret seg om at risikoanalysene gir et korrekt beslutningsgrunnlag? Og mener statsråden at saken er opplyst i henhold til forvaltningslovens bestemmelse?

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er litt overrasket over at man til de grader trekker denne tilleggsanalysen i tvil. Det er jo betydelig samsvar mellom det som står i den opprinnelige analysen, og det som er forsterket gjennom denne siste. Som jeg har redegjort for, og som i annen sammenheng vil være velkjent, er altså den materielle mengde som finnes i regionen, av et slikt omfang, når vi ser på det private, det kommunale og det statlige utstyret, at situasjonen vurderes som tilfredsstillende og forsvarlig innenfor denne regionen.

Det er grunn til å understreke at Fiskeridepartementet, som har det overordnede ansvaret for en tilfredsstillende oljevernberedskap, har gått dypt inn i dette. Og vi mener at det er forsvarlig. Konsekvensene av et stort akutt oljeutslipp vil selvfølgelig kunne bli omfattende hvis og når en eventuell hendelse skjer. Beredskapen må derfor være på et akseptabelt nivå langs hele kysten. Og sett på bakgrunn av de betydelige sikkerhetstiltakene som er etablert knyttet til innsailingen ved Sture og Mongstad, og den betydelige private og offentlige beredskapen som også er bygd opp i området, så finner jeg det fullt ut forsvarlig at oljeverndepotet på Fedje flyttes til Florø.

Arne Sortevik (FrP): Om man konkluderer med at risikoen er betryggende dekket, er jo helt beroende på hvordan man beskriver selve risikosituasjonen. Blant de 2 500 anløp er det 50 anløp av skip på over 300 000 dødvekttonn. Det er kjent at noen av disse skipene som har vært på Mongstad, i etterkant har hatt svikt i maskineri og motorkraft andre steder. Hendelsene kunne like godt ha inntruffet på vei inn i eller på vei ut fra området, og det understreker den store risikoen som er i området.

Jeg har lyttet til svarene, men vil likevel ha følgende som et siste tillegsspørsmål: Kan statsråden tenke seg en både-og-løsning, der oljeverndepotet på Fedje opprettholdes, siden det ligger midt i en høyrisikosone og dermed kan nå en aktuell og vanskelig hendelse på et minimum av tid?

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg tror det er viktig at vi i de vurderingene som nå gjøres, holder fast på at det er den samlede beredskap som må ses på i denne sammenhengen. Jeg får følelsen av at man nå i beskrivelsen av risikoen knytter den ensidig opp til om man har en tilstedeværelse på Fedje eller ikke. Det blir på en måte feil. Jeg understreker det jeg har sagt tidligere, at man ikke kan se på flyttingen av depotet fra Fedje til Florø ensidig, for vi gjør noe annet samtidig: Vi flytter nemlig det depotet som ligger i Bergen sentrum, lenger ut i skipsleden. Man kompenserer på den måten for den reduserte mengde utstyr på Fedje, og totalen blir bedre. Summen av det private, det statlige og det kommunale utstyret gjør at det er kompensert på en meget tilfredsstillende måte, særlig når man flytter fra Fedje. Men jeg understreker at vi må se flyttingen ut av Bergen i sammenheng med flyttingen fra Fedje til Florø.

S p ø r s m å l 1 5

Eva M. Nielsen (A): Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren:

«For 5 år siden fantes det 60 filetanlegg i Nord-Norge. I dag er det 10 anlegg igjen. Inntil i fjor var det registrert 33 fiskeriindustribygg i Finnmark, nå er drifta stanset ved 14 av disse. Denne dramatiske avskallingen i fiskeindustrien rammer de små samfunnene langs kysten ekstra hardt.

Hvilken strategi har statsråden, på kort og på lang sikt, for å snu denne negative utviklingen?»

Statsråd Svein Ludvigsen: La meg først si at jeg ikke går helt god for de tallene som spøreren refererer til. De data som departementet har, viser at det i perioden fra 1998 til 2002 ble åpnet 19 konkurser innen hvitfisksektoren i de tre nordligste fylkene.

Men uansett er avskallingen betydelig, og jeg erkjenner selvsagt at utviklingen er en stor utfordring, både for fiskerinæringen og for bosetting og annen aktivitet langs kysten. Det som er hovedutfordringen, er at næringen sliter med mangel på lønnsomhet, og det er en vesentlig forutsetning at vi bedrer lønnsomheten for at vi skal få levedyktige kystsamfunn. Som politikere må vi legge til rette for en lønnsom næringsvirksomhet, dvs. lage rammevilkår som gjør det mulig for næringslivet, i dette tilfellet fiskerinæringen – over tid – å drive lønnsom produksjon. Det har vært forsømt av tidligere regjeringer, som mer har lagt vekt på å bruke fiskeripolitikken som et distriktpolitisk virkemiddel i stedet for å innse at det skal være en distriktsnæring.

Norsk fiskeindustri har en stor kostnadsutfordring i forhold til de fleste konkurrentland. Det møter Regjeringen med en politikk som har brakt renten ned, og som har brakt kronekursen ned, slik at konkurranseevnen styrkes. Dernest har Regjeringen for å bedre rammevilkårene på både kort og lang sikt gjennomført politiske tiltak i form av lavere skatter og avgifter, og vi har varslet at vi vil videreføre ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift, noe som vil være viktig for fiskeindustrien i Nord-Norge og i store deler av landet for øvrig.

Vi har også satt inn virkemidler i form av reguleringer av fisket, slik at vi skal forsyne fiskeindustrien, ikke minst i Nord-Norge, mer året rundt. For det er en stor utfordring at sesongfiskeriene i dag er et hinder for lønnsomme arbeidsplasser og helårige arbeidsplasser som tiltrekker seg ungdommen. Vi ser en svikt i rekrutteringen både til industrien og til kystflåten, som vi må gjøre noe med.

Vi har tatt tak i leveringsvilkårene som trålerne har, og erkjenner at de historiske forpliktelser knyttet til de enkelte bearbeidingsindustribyggene i Nord-Norge skal videreføres. Men samtidig erkjenner vi at i de tilfellene hvor industrien ikke er interessert i å kjøpe, skal vi sikre at regionen får nyte godt av råstoffet og at vi på den måten sikrer industri i en region. For det verste som nå kan skje, er at man bare får en avvikling som gjør at store regioner ikke har industri. Det var årsaken til at jeg stod imot presset fra ulike partier i dette huset om å ta all torsken i lofotfisket, hvilket hadde gjort at fiskeindustrien i Finnmark hadde fått mindre råstoff utover høsten. Så det er en del av tiltakene.

Vi har også satt i verk tiltak når det gjelder å øke teknologigraden i fiskeindustrien. Vi må erkjenne at det er vanskelig å få lønnsomhet med høye arbeidskostnader – som det nå er – det må i større grad teknologi inn i fiskeindustrien. Jeg har tatt initiativ til at vi i løpet av juni skal ha et møte mellom forskningsinstitusjoner, industrien og politikerne, altså departementet, for på den måten å se på om vi skal kanalisere forskningsmidler og andre midler inn for å bedre teknologien og øke teknologigraden.

Eva M. Nielsen (A): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg støtter fullt ut det han sier om at lønnsomhet må være prioritet nr. 1. Det er også utgangspunktet for mitt oppfølgingssspørsmål.

I Finnmark har vi pr. i dag – den siste rapporten kom i går – sju-åtte anlegg som er i drift, ett av dem går med overskudd. Likviditeten er det dramatiske i situasjonen akkurat nå.

Arbeiderpartiet foreslo for et par måneder siden en garantiordning for fiskeindustrien i en størrelsesorden på 200 mill. kr. FHL var den gang skeptisk til en slik ordning, i dag gir de andre signaler. De stiller seg positive til det, og det kommer både fra de store nasjonale selskapene og fra de små lokale selskapene. Regjeringa har hele tida vært imot en slik ordning.

Mitt spørsmål til fiskeriministeren blir da: Hva slags alternativ løsning har Regjeringa for å bidra til å løfte fiskeindustrien ut av den vanskelige likviditetssituasjonen som den er i akkurat nå?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det var det jeg forsøkte å svare på, for nøkkelordet i dette er lønnsomhet. Vi berger ikke industrien ved å sikre likviditet når mangel på lønnsomhet er hovedproblemet. Jeg minner om at det forslaget som kom fra Arbeiderpartiet, tydelig sa at det skulle ikke være konkurransevridende.

Det er en misforståelse å tro at lønnsomheten øker ved å tilføre likviditet. Det er riktig at det i filetindustrien begynner å bli relativt få anlegg igjen langs kysten, ikke bare i Finnmark. Norway Seafoods er et eksempel på at man lykkes. Der har man sikret helårig drift gjennom å disponere trålerne. Man har sikret det ved å ta i bruk mer teknologi og på den måten redusere kostnadene. Vi har fra Regjeringens side bidratt i betydelig grad ved å bringe renten og kronekursen ned. I tillegg er det slik at det å tro at vi kan løse problemene ved å sprøyte inn statlig kapital, ikke er riktig. Jeg skal gi et eksempel som illustrerer det:

I Tromsø sa Alfon Kræmer i sin tid, og han hadde helt rett: Hvis vi nå lar konkurrentene mine refinansiere flere ganger og få gratis likviditetslån, går jeg også konkurs. Det er denne konkurransevridningen som vil være konsekvensen av Arbeiderpartiets forslag, og da ville det bli enda færre anlegg i Finnmark.

Eva M. Nielsen (A): Det er ikke snakk om å sprøyte inn kapital i filetanleggene i dag, det er snakk om å løfte dem over en kneik.

Når statsråden nevner Norway Seafoods, er det interessant, for også Norway Seafoods var med på den store fiskerikonferansen i Båtsfjord og sa det samme som jeg sier: Man trenger å ha et lite likviditetsløft akkurat nå. Og det er skuffende at fiskeristatsråden ikke vil høre på verken de store selskapene eller de små selskapene, og at han ikke har noe alternativ å bidra med i denne situasjonen. Det er ikke snakk om å sprøyte inn penger på lang sikt, det er ikke snakk om konkurransevridning, men det er snakk om å betale sine løpende kostnader inntil man kan komme over kneika, for det er lønnsomhet på lang

sikt i fiskerinæringa. Det vet statsråden, det vet jeg, og det sier også næringa selv. Problemet er at i dag er likviditeten så dårlig at man risikerer at anlegg må legges ned, fordi man for en kort tid har store problemer.

Jeg fikk ikke svar på mitt spørsmål om hva som er alternativene, og det beklager jeg på vegne av fiskerinæringa langs kysten.

Statsråd Svein Ludvigsen: Det siste handler jo om at man ikke vil høre. Man vil ikke høre på svarene, for svarene har jeg gitt her, og svarene har jeg gitt i andre sammenhenger. Man vil kanskje bare høre de svarene man har bestemt seg for på forhånd, som ensidig går på at man skal subsidiere enkelte bedrifter, som igjen vil ha som konsekvens at de andre blir svekket. Man kan altså forklare så mye man vil, at likviditet bedrer lønnsomheten, men det gjør ikke det. Man må ta noen grunnleggende grep som sikrer lønnsomheten.

Jeg skal gi ett eksempel på at dette med likviditeten ikke var et problem i vinter. Da forslaget lå her, truet Arbeiderpartiet med at kjøpet ville bryte sammen. Nei, problemet i vinter var at det var et kappkjøp av fisk som gjorde at kvaliteten gikk ned, som igjen gjorde at mer fisk ble ført ut av landet ubearbeidet. Og det er slike grep vi må være villig til å ta, og ikke ensidig tenke 1970-tallsløsninger om å sprøyte mer offentlig kapital inn i næringen, for lønnsomhet og likviditet er ikke det samme. Men det blir dårlig likviditet av dårlig lønnsomhet, og jeg inviterer Arbeiderpartiet med på å ta grunnleggende grep i fiskerinæringen.

S p ø r s m å l 1 6

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Havforskningsinstituttet PINRO i Murmansk slår fast i nye rapporter at store verdier tilsvarende 2 pst. av oppfisket kvantum kastes over bord av russiske fiskere. Det slås fast at også norske fiskere kaster store verdier. Utfordringene i fiskerinæringa er store, med konkurser og en økende arbeidsledighet. En større grad av utnyttelse av den totale kvoten ville bidratt positivt. For eksempel Island har en utnyttelsesgrad på torsken på 95 pst.

Hva vil statsråden gjøre med denne problematikken?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Problematikken knyttet til utnyttelse av fiskeressursene generelt og torsken spesielt dreier seg egentlig om to problemstillinger – ikke bare én. Den første problemstillingen er knyttet til utkast av fisk, mens den andre problemstillingen dreier seg om i hvor stor grad man utnytter råstoffet etter at fisken er landet.

Utkast av fisk representerer en alvorlig form for ressursløsning. Utkast er ikke etisk forsvarlig lenger, og er selvfølgelig noe som i størst mulig grad må og skal unngås. Allerede for 15 år siden innførte vi derfor i Norge utkastforbud for torsk og hyse i norsk økonomisk sone, og innen fem år var alle de viktigste kommersielle artene vi fisker på, underlagt et tilsvarende forbud.

I tillegg har vi etter hvert utviklet ganske omfattende tiltak som i størst mulig grad skal hindre at fiskerne tar opp fisk som de ikke ser seg tjent med å beholde. Disse virkemidlene består bl.a. i minstemåls- og maskeviddebestemmelser for redskapen, samt stenging av fiskefelt med for stor innblanding av fisk under minstemål. Dessuten har det i en årrekke vært satsset betydelig på utvikling av redskapsteknologi, bl.a. med det formål å sikre en bedre seleksjon. På disse områdene er Norge faktisk blant de aller fremste i verden, og vi bruker betydelige ressurser på å inspirere andre land til å benytte seg av de samme teknologiske løsningene og innta de samme holdningene.

Sist, men ikke minst, forsøker vi å forhindre utkast gjennom Kystvaktens inspeksjoner ute på fiskefeltene. Jeg kan derfor forsikre om at vi tar det forholdet som tas opp her, på en svært alvorlig måte, og at alle former for ulovlig utkast av fisk som blir avdekket, blir slått hardt ned på, for det er en form for miljøkriminalitet som ikke er akseptabel.

Når det så gjelder Russland, har de hatt et tilsvarende utkastforbud for torsk og andre viktige kommersielle arter i sin økonomiske sone omtrent i like lang tid som vi har hatt det i Norge. Og akkurat som det er norske kontrollmyndigheter som håndhever regelverket i norsk fiskerijurisdiksjonsområde, er det russiske kontrollmyndigheter som håndhever regelverket i russisk økonomisk sone. Norge har derfor egentlig ingen mulighet til å påvirke graden av utkast i russisk økonomisk sone direkte, utover at det er en problemstilling som drøftes i Det permanente utvalg for forvaltnings- og kontrollspørsmål under Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon. Dette er et tema nær sagt ved enhver anledning.

President, hvis jeg bare kan få tid til å touche den andre problemstillingen som jeg reiste, vil jeg si at utnyttelse av råstoffet etter at fisken er landet, er noe som vi også er særdeles opptatt av. Jeg har arvet fra en tidligere regjering som ikke er fremmed for spørreeren, departementets visjon «Verdier fra havet – Norges framtid». Det ligger nettopp innenfor det området som det her spørres om, det å utnytte ressursene på en fullverdig måte, og det er ikke å sløse med ressursene i form av utkast.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke for statsrådets grundige svar.

Forrige spørsmål viste også at utfordringene langs hele kysten vår er veldig store. Det er konkurser og nedleggelse som kommer i fokus.

Jeg har lyst til å høre veldig klart fra statsråden om han kan bekrefte de opplysningene som går fram av mitt spørsmål, at det er en faktisk dumping som skjer. Selv om vi i dag har klare bestemmelser og forbud – vi har lovreguleringer på det – er vi nødt til, hvis dette foregår i stor skala, å gå inn i problemstillingene på en ny måte og se på andre typer virkemidler for å stoppe det. Jeg synes at det blir feil hvis vi hviler oss på gjeldende lov og ikke er villige til å gå inn og se på disse store utfordringene på en ny måte. Vi ser at det er en del andre land som tenker nytt i forhold til å kunne utnytte en større del av fisken.

Jeg har også lyst til å spørre statsråden når det gjelder maskevidde, om det er slik at statsråden også vil kunne endre på en del av de bestemmelsene som foreligger nå, slik at vi faktisk kan ta i bruk også mindre fisk.

Statsråd Svein Ludvigsen: Spørreeren sier at det er fokusering på konkurser. Det er et faktum at næringen har problemer. Men jeg skulle håpe at vi også i denne sal kunne være med på å løfte fram de muligheter som er innenfor norsk fiskerinæring. For hver gang alle i denne sal er opptatt av bare elendighetsbeskrivelser, forsterker vi det. Derfor synes jeg det er veldig positivt at et problemområde som dette blir reist.

Når det gjelder Russlands håndtering av dette, er vår innflytelse begrenset til den dialog vi har i Den norsk-russiske fiskerikommisjon, hvor utkast er et tema fra tid til annen. Vi kan ikke gå inn og kontrollere i russisk sone, like lite som norske fiskere ville sette pris på at russerne foretok kontroll av denne type i norsk sone.

Når det gjelder maskevidde, er det selvfølgelig opp til oss å endre det på norsk side. Men det er ikke en aktuell problemstilling, for det som beskrives her, er ikke en norsk problemstilling. Etter mitt skjønn har vi en kontroll på dette fra norsk side som er tilfredsstillende. De store utfordringene er jo å utnytte 100 pst. av fisken. I dag er det slik at vi kaster store deler eller ikke utnytter såkalte biprodukter på en fullverdig måte. Her ligger et enormt utviklingspotensial. Og med den tilnærming spørreeren har, ser jeg at vi har mye å utrette i fellesskap.

Karita Bekkemellem Orheim (A): For en gangs skyld tror jeg at fiskeriministeren og jeg er veldig enige om det som handler om mulighetene for hele Kyst-Norge. Men samtidig må vi også fokusere på det som er negativt, på en konstruktiv måte, og når vi får den type kunnskap, synes jeg at en er nødt til å gå inn i det på en seriøs måte, når en ser det som skjer langs hele kysten. Jeg synes at statsråden er litt defensiv i forhold til det som går på våre muligheter med hensyn til Russland, selv om vi har utvalg som skal håndtere det. Politisk press, det at en er pådriver og har et sterkt engasjement, kan også føre fram på tvers av landegrensene. Jeg vil oppfordre statsråden så sterkt jeg kan til å ta opp disse problemstillingene i kraft av sin posisjon og ikke delegerer dette nedover i systemet.

Når det gjelder spørsmålet om maskevidde, handler dette om hvordan vi kan utnytte en større del av fangsten vår enn hva vi faktisk klarer i dag. Når det er andre land som har klart (presidenten klubber) dette på en god måte, må vår holdning og tilnærming være at vi skal make det samme. Da er spørsmålet – jeg skal avslutte – til statsråden: Hva er hans ambisjon, eller hvordan tenker han å ta tak i denne utfordringen i tiden som kommer?

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg håper det er forståelse for at hvis jeg skal redegjøre for mine ambisjoner på dette området i løpet av det ene minuttet jeg har, får jeg kort tid, for jeg har større ambisjoner enn som så.

Jeg er ikke enig i den beskrivelsen at vi nærmest skulle være en sinke både når det gjelder redskapsteknologi og når det gjelder utnyttelse av biproduktene. Der er vi langt fremme. Fra Regjeringens side har vi satt inn betydelige ressurser på forskningsbiten, akkurat som også næringen gjør, for å utnytte bifangst og såkalte avfallsprodukter. Men det må ikke blandes med utkastet. Utkastproblematikken er knyttet til å fiske undermålsfisk, ulovlig fisk, eller fisk som ikke blir utnyttbar. Det er to problemstillinger som vi må holde atskilt. Men vi må nok samtidig erkjenne at fra norsk side er det gjennom dialog og utveksling av synspunkter og kunnskaper vi kan påvirke russerne. Norske fiskere og norske myndigheter ville nok ikke sette pris på at russiske myndigheter skulle foreta denne kontrollen som det tillegges nasjonale myndigheter å gjøre. Men vi har en offensiv holdning. Jeg skal møte den nye russiske fiskeriministeren i Canada hvis Stortinget tillater det i forhold til noen debatter som skal gå, og jeg håper at vi skal få en god dialog på politisk nivå også i framtiden, slik mine forgjengere har hatt med forgjengerne i Russland.

Presidenten: Da skal fiskeriministeren få en velfortjent avløsning!

S p ø r s m å l 1 7

Thore A. Nistad (FrP): Jeg skal få stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Statens vegvesen har utredet konsekvensene for utvidelse av dagens E6 fra to til fire felt på strekningen Gardermoen–Moelv.

Vil statsråden medvirke til at det gjennomføres en lignende utredning for E6 fra to til fire felt på strekningen Moelv–Trondheim?»

Statsråd Torild Skogsholm: De nye stamvegnormalene legger til grunn at det er behov for fire felt når årstdøgntrafikken er mer enn 10 000 kjøretøy. Vegdirektoratet har som del av arbeidet med Nasjonal transportplan for perioden 2006–2015 analysert hvilke deler av stamvegnettet som ut fra disse kriteriene får behov for utbygging til fire felt eller mer i et 30-årsperspektiv.

E6 mellom Oslo og Trondheim er en viktig og tungt trafikkert del av stamvegnettet vårt. Med utgangspunkt i gjeldende trafikkprognoser vil strekningene Oslo–Moelv–Øyer og Melhus–Trondheim på E6 få behov for fire felt eller mer i løpet av disse 30 år. På den mellomliggende strekningen Øyer–Melhus er trafikkgrunnlaget lavere.

Statens vegvesen vil med det første starte arbeidet med en konsekvensutredning for ombygging av E6 fra to til fire felt fra Melhus til Trondheim. I tillegg vil Vegvesenet gjennomføre nødvendige utredninger om videre utvikling av E6 mellom Moelv og Melhus.

Jeg kan også nevne at det første demonstrasjonsprosjektet i Norge for nullvisjonen for drepte og alvorlig skadde i vegtrafikken nå blir igangsatt på E6 mellom Lillehammer og Øyer. Her vil det som en del av prosjektet bli utprøvd ulike typer sikkerhetstiltak på eksisterende veg,

noe som vil kunne bidra til å redusere ulykkestallene på denne strekningen.

Utviklingen av E6 som helhet vil bli nærmere vurdert som en del av arbeidet med Nasjonal transportplan 2006–2015. Jeg er i forbindelse med Nasjonal transportplan innstilt på å legge større vekt på utbyggingen av stamvegnettet både for å redusere ulykkestallene og for å bedre næringslivets transportmuligheter.

Ø y v i n d H a l l e r a k e r hadde her overtatt presidentplassen.

Thore A. Nistad (FrP): Jeg er glad for at statsråden i hvert fall vil legge vekt på å bygge ut stamveinettet. Det var allikevel ikke så veldig mye holdbarhet i det som kom. Jeg er klar over den nye normen på 10 000, at man skal ha den for å bygge firefelts vei, men når vi ser på de analyser for økning i trafikken som har vært laget de siste 30 årene, har jo de slått helt feil, og de statistikkene som blir laget videre, har vel samme holdbarhet som det som har vært.

Men så vil jeg vise til to analyser. Den ene er av 30 møte- og utforkjøringsulykker på E6 på strekningen Jessheim–Tretten. «Vei med fysiske midtdeler vil fjerne de alvorlige møteulykkene», heter det i rapporten fra analysegruppen Jessheim–Tretten. En annen analyse er fra SINTEF i Trondheim, som har gjort en dybdeanalyse av møte- og utforkjøringsulykker, de vi ofte kaller «de uforklarlige» ulykkene. Konklusjonen er at 75 pst. av ulykkene kunne vært unngått hvis veien hadde hatt midtdeler eller rekkverk.

Vil ikke da statsråden se litt på de veiene hvor vi har store, alvorlige møte- og utforkjøringsulykker – det er jo to tredjedeler av alle ulykkene – og vil hun ikke ta kostnadene ved disse ulykkene også inn i den beregningen?

Statsråd Torild Skogsholm: Det har vært mange runder i denne salen om nettopp trafikksikkerheten, også knyttet til det området vi snakker om her, og jeg vil si også i dag at jeg er fortsatt veldig opptatt av trafikksikkerheten knyttet til trafikken her. Det er helt rett at på veger med mye trafikk vil midtdeler kunne være et viktig bidrag til å redusere denne typen alvorlige ulykker. Det er derfor vi fra Regjeringens side velger både å framskynde bygging av firefelts veg med midtdeler andre steder i landet og å sette i gang prosjekter med midtdeler, fordi vi er klar over at de har en viktig betydning.

Thore A. Nistad (FrP): Nå sies det i den konsekvensutredningen som Statens vegvesen har gjort om E6 fra Gardermoen til Moelv, at utbygging av den fra to- til firefelts veg med midtdeler er et samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt. Tror ikke statsråden at det også vil være et lønnsomt prosjekt samfunnsøkonomisk å gjøre dette gjennom Gudbrandsdalen?

Statsråd Torild Skogsholm: Litt av hensikten med at vi har en etat som er fagekspertise, er at vi skal få etaten til å foreta slike beregninger. Jeg stoler på de bereg-

ningene som blir gjort i forhold til analysene av ulike deler av vegnettet. Jeg vet også at det er av stor betydning for samfunnsøkonomien at vi får redusert trafikkulykkene, for det koster samfunnet veldig mye at disse skjer. Det har vært en viktig faktor i de analysene som har blitt gjort, og vil være det i de som blir gjort i forarbeidet til Nasjonal transportplan. Det er viktig at vi får gjort noe med de vegene som er av stor betydning både for næringslivet og for transporten generelt, og som er veldig ulykkesbelastet.

Det er helt rett at det er områder på E6 mellom Oslo og Trondheim som er svært ulykkesbelastet. I går var jeg på befaring i Hedmark og Oppland og ble meget godt orientert om de utfordringene man ser lokalt i forhold til situasjonen der. Det er en viktig oppgave for oss alle å bidra til at vi kommer videre med dette, også på E6 mellom Oslo og Trondheim.

S p ø r s m å l 1 8

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg har følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Trafikkmengda ved Stavanger lufthamn, Sola, aukar igjen og overgår no langt terminalkapasiteten ved flyplassen.

Kan statsråden gjera greie for utviklingsplanane for flyplassen, og her medrekna kva planar det er for framdrift av denne utviklinga?»

Statsråd Torild Skogsholm: Når det gjelder utviklingsplanane for Sola, har styret i Avinor AS nylig besluttet at ombygging skal skje for å utbedre en del forhold som oppfattes som flaskehalsar for passasjerer og brukere av terminalen. Dette dreier seg i hovudsak om justeringar innanfor eksisterende bygningsmasse for å øke kapasiteten på områdene ankomsthall utland, avgangshall utland, innsjekkingsområde, kontrollområdet for trafikk til land utenfor Schengen-området samt bagasjesorteringen. I tillegg vil man vurdere en del tekniske oppgraderingar.

I 1990-årene var det en jevn trafikkøkning over Sola fram til 1998. Da var antallet passasjerer nær 3 millionar. Fra og med 1999 har det vært nedgang i totaltrafikken hvert år til i underkant av 2,5 millionar passasjerer i 2002. Hele trafikksvikten skjer innanlands. Utenlandstrafikken har hele tiden økt. Avinor vil derfor utbedre forholdene der hvor trafikkveksten skjer, dvs. i utenlandstrafikken. Det opplyses at detaljplanleggingen nå pågår, og at investeringsbeslutning ventes høsten 2003.

Avinor har drøftet nevnte tiltak med SAS-gruppen som i hovudtrekk stiller seg bak prioriteringene. Videre har Avinor hatt møter med regionens politikere og representantar for Sola Terminalbygg AS. Jeg vil også understreke betydningen av Regjeringens forslag om betydelig økte bevilgningar til kjøp av lufthavntjenester i det regionale flyplassnettet i inneværende år, som Stortinget støttet opp om. Dette har styrket Avinors økonomiske evne til nødvendig utvikling også på stamflyplassene.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar for svaret, som for så vidt ikkje var heilt negativt. Omfanget av dette bekymrar meg. Her er det altså laga fem fullstendige planar for ombygging av Sola flyplass. Betyr det at ein no skal laga ein sjetta? Kan statsråden forsikra meg om at det ikkje er lappverk som ein no skal setja i gang med?

Det er ikkje slik at det berre er innanlandstrafikken som er gått ned. Nedgangen har stoppa opp, og utanlandstrafikken aukar sterkt og er no på høgd med i toppåra 1998 og 1999. Det er noko med å følgja med i timen, for her skjer det ganske fort. Det eg no spør om, er: Kan statsråden forklara kvifor ein skal laga ein sjetta plan, og kan statsråden forsikra meg om at dersom det skal vera ein sjetta plan, må han byggja først og fremst på det som er gjort for, og det må skje i nær dialog med aktive krefter i Rogaland som vil denne flyplassen vel – ikkje flyplassen i og for seg, men regionen rundt?

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg nevnte i mitt forrige innlegg, har det vært en utvikling i forhold til passasjerantallet, og man har hele tiden foretatt en analyse av behovet. Det er riktig at det har vært flere planer knyttet til løsningene på flyplassen. Jeg vil understreke at det er inngått et nært samarbeid med lokale krefter om flyplassen for å være sikker på at Avinor får de innspill som de bør ha i denne runden.

Så vil jeg også minne om at vi har et ansvar for helheten i en solidarisk luftfartspolitik i Norge. Derfor må vi ta høyde for at det er flere plasser vi trenger å ta i et tak, og vi trenger å ta i et tak på Sola lufthavn. Jeg får selvfølgelig innspill fra Avinor når det gjelder de analysene de gjør, og jeg stoler på det samarbeidet de har både med lokale krefter og ikke minst med flyselskap som trafikkerer flyplassen. Det er veldig viktige innspill i forhold til hvilke løsninger som er nødvendige, og som bør gjennomføres på Sola.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar igjen for svaret. No er nok ikkje opplevinga av det nære samarbeidet på Sola blant dei kreftene som jobbar for utviklinga av Sola flyplass, akkurat lik det som statsråden gjev uttrykk for. Dei kjenner seg til dels ganske avviste når dei kjem med konstruktive innspel. Så eg håpar at ho tek affære og ser til at det vert eit reelt samarbeid der ikkje Avinor dikterer kva som er fornuftig å gjera, men at dei går inn i ein klår dialog.

Det andre eg har lyst til å spørja om, er om statsråden kan forsikra meg om at ein i vurderingane ikkje tenkjer snever bedriftsøkonomi for Avinor. Det er faktisk slik at tåkelys på Sola kunne forhindra mange stengde dagar på flyplassen. Der var nettopp stengt fem dagar, og ringverknadene av stenginga ein dag er mykje større enn det det kostar å investera i tåkelys. Det viser kor utilstrekkeleg rein bedriftsøkonomisk tenking er i denne samanheng, og det er igjen bedriftsøkonomi Randi Flesland, Avinor-direktøren, har vist til når ho har vore i Stavanger. Dersom det skal vera leiestjerna, er eg ikkje så roleg som eg hadde ynskt eg skulle vera.

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg vil gjerne minne om hvorfor staten velger å bruke så mye midler som vi dog gjør, på kjøp av lufthavntjenester. Det er fordi vi skal sørge for at vi har et solid og godt lufthavnet i Norge. Det gir Avinor økonomisk rom for å gjøre ting vi ikke fikk gjort tidligere. Omdanningen til AS sammen med at vi nå bruker mer penger på luftfarten, gjør at vi er i stand til å gjennomføre de tingene som vi tidligere ikke kunne gjennomføre. Vi er nå kommet lenger i forhold til Sola enn vi har vært før, bl.a. takket være omgjøringen til AS. Det er også åpnet for et samarbeid med lokale krefter, som jeg har sagt jeg ønsker velkommen.

Når det gjelder de analyser som nå gjøres, vurderer man hvilke tekniske oppgraderinger som er nødvendige. Tåkelys er en av de tingene som da naturlig bør inngå, og vil inngå og skal inngå. Disse vurderingene gjøres.

Når det gjelder at dette er en bedriftsøkonomisk analyse, vil jeg si at slike analyser gjøres også, men de blir sett i et samfunnsøkonomisk og et helhetlig perspektiv. Det er en del av denne regjeringens politikk.

S p ø r s m å l 1 9

Siri Hall Arnøy (SV): Jeg tillater meg å stille et spørsmål til samferdselsministeren:

«Kolsåsbanen trues av nedleggelse til tross for at det bor flere mennesker langs banen enn noensinne, og vi risikerer at banen erstattes av en bussløsning som vil gi et dårligere tilbud til passasjerene. Til tross for at ingen ønsker en slik utvikling, virker situasjonen fastlåst.

Vil statsråden gjøre noe for å bidra til å redde Kolsåsbanen?»

Statsråd Torild Skogsholm: Det er fylkeskommunene som prioriterer tilskudd til drift av den lokale kollektivtransporten ut fra bl.a. frie midler over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett. For Kolsåsbanen er Oslo og Akershus etter hva jeg er kjent med, i dialog om aktuelle driftsalternativer. Derfor finner jeg det ikke riktig å gripe inn overfor lokale myndigheter i forhold til drift på denne bestemte banestrekningen. Denne typen statlig detaljstyring av lokalt folkevalgte er ikke i tråd med denne regjeringens holdning til lokalt folkestyre.

Imidlertid bidrar Regjeringen nå sterkere fra statens side til å bedre kvaliteten på det lokale kollektivtilbudet i hovedstadsområdet enn noen tidligere regjering. Det skjer ikke ved å detaljstyre lokale myndigheter, men ved å delta i spleiselag med bl.a. Oslo kommune om å ruste opp T-banesystemet i Oslo for milliardbeløp. Her inngår bl.a. utbygging av T-baneringen, oppgradering av skinneganger og innkjøp av nye T-banevogner. Videre er bevilgningene til lokaltogdrift i Oslo/Akershus i år økt betydelig for å finansiere innsetting av nye, moderne lokalvogner i Oslo/Akershus. Regjeringen har forsert utbyggingen av nytt dobbeltspor mellom Asker og Sandvika, som det bevilges milliardbeløp til fram mot 2005.

Statens direkte bidrag til kollektivtransporten i Oslo og Akershus har til nå først og fremst vært rettet inn mot investeringer i infrastruktur. Jeg legger fra 2004 også opp

til innføring av en incentivordning hvor midlene kan benyttes fritt også til drift av kollektivtransport, dersom storbyområdene forplikter seg til å dempe veksten i transportbehovet og øke andelen kollektivreiser på bekostning av personbilreiser.

Jeg har i tillegg tatt initiativ til å etablere et regionalt samordningsorgan som skal stå for koordinering av tiltak for utvikling av kollektivtransport i det utvidede hovedstadsområdet. Etablering av et slikt organ vil medvirke til at driften av kollektivtransporten i det utvidede hovedstadsområdet skal kunne bli sett bedre i sammenheng. Jeg har som mål at det nye samordningsorganet skal være etablert ved årsskiftet. Det vil være et viktig grep for å sikre en mer helhetlig planlegging og disponering av de betydelige midlene som allerede brukes på kollektivtilbudet i hovedstadsregionen.

Siri Hall Arnøy (SV): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er for så vidt helt enig med statsråden i at når to fylkeskommuner er i dialog, som nå, er ikke statsrådets rolle å gå inn og være overdommer, men som statsråden jo også selv skisserer, nettopp å bidra til at den regionale samordningen kommer i orden.

Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden blir – i og med at statsråden varsler at det regionale samordningsorganet skal være på plass 1. januar 2004, mens Kolsåsbanen nok trenger litt hjelp til samordning før den tid – om statsråden ser for seg at hun vil ha en rolle i forhold til å bidra til regional samordning av Kolsåsbanen også før 1. januar 2004.

Statsråd Torild Skogsholm: Vi tar mål av oss til at samordningsorganet skal tre i kraft fra 1. januar 2004. Jeg skulle gjerne ha sett at vi kunne ha fått det i funksjon tidligere, men primært av praktiske årsaker har vi satt oss som mål at det skal tre i kraft fra 1. januar 2004.

Jeg finner det som sagt ikke naturlig å gripe inn i lokaldemokratiet på den måten nå, for vi har ikke pr. dags dato noen institusjon for å gjøre det. Jeg ønsker selvfølgelig at vi skal ha en god kollektivtransportløsning også i dette området, men – som sagt – det pågår en dialog, og den velger jeg å avvente nå.

Siri Hall Arnøy (SV): Jeg takker igjen for svaret og registrerer at statsråden ønsker å avvente denne dialogen. Men kan jeg også tolke det svaret som at statsråden vil følge nøye med på hva som skjer i denne dialogen, i og med at man ikke har fått det statlige bidraget til regional samordning på plass før Kolsåsbanens skjebne skal avgjøres?

Statsråd Torild Skogsholm: Selvfølgelig er jeg opp-tatt av utviklingen når det gjelder Kolsåsbanen, så jeg kommer til å følge med på den, samtidig som den nå ligger i de lokale myndigheters ansvarsområde. Det er viktig at vi har en god kollektivtransport i og rundt hovedstaden, og da er Kolsåsbanen uenkelig en del av det.

Derfor er det av stor interesse for meg å følge med på hvordan det utvikler seg.

S p ø r s m å l 2 0

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg har følgjande spørsmål til samferdsleministeren:

«1. januar i år blei delar av drifts- og vedlikehaldet av veg sett ut på anbod. Kontraktane går over ein periode på 4 år og kan ha ei kostnadsramme på 35-90 mill. kr. For at private bedrifter skal kunne delta i denne konkurransen, er det fastsett eit eigenkapitalkrav på 10 pst. av den totale kontraktsummen. Dette eigenkapitalkravet kjem i tillegg til bankgaranti, og medfører at dei fleste små og mellomstore bedrifter blir ekskluderte frå å delta i denne konkurransen.

Vil statsråden revurdere dette kravet?»

Statsråd Torild Skogsholm: Drifts- og vedlikeholdsoppgavene på vegsiden vil bli konkurranseutsatt over en fireårsperiode fram til 2006. Vegdirektoratet vil i 2003 lyse ut 24 kontrakter av totalt 107 kontrakter. I gjennomsnitt vil kontraktsummen ligge på om lag 25 mill. kr pr. år, men kontraktene har stor spredning i størrelse, slik at flere kontraktsummer vil være lavere enn 10 mill. kr pr. år. Vegdirektoratet vil etter at anbudsperioden i 2003 er avsluttet, foreta en evaluering av prosessen, herunder evaluering av størrelsen på kontraktene og om det er reell konkurranse om oppdragene. Ut fra resultatene av evalueringen vil det bli vurdert hvorvidt størrelsen på kontraktene bør endres ved neste utlysning av funksjonskontrakter. Også spørsmål om egenkapital og bankgaranti vil det da være naturlig å se på på nytt ut fra erfaringene i 2003.

Jeg har over lang tid hatt kontakt og dialog med Maskinentreprenørenes Forbund, MEF, om denne saken, og fått nyttige innspill fra dem i forhold til småbedrifters ønsker og behov i forbindelse med konkurranseutsettingen.

Vegdirektoratet har også åpnet for at små og mellomstore bedrifter kan gi tilbud gjennom arbeidsfellesskap. Ved arbeidsfellesskap er kravet til egenkapital noe redusert. Summen av egenkapitalen for deltakerne i arbeidsfellesskapet skal være minimum 10 pst. av tilbudssummen, og hver enkelt deltaker skal ha en egenkapital på minimum 10 pst. av kontraktens gjennomsnittlige årsomsetning.

Jeg legger til grunn at Vegdirektoratet utformer funksjonskontraktene med det formål å oppnå effektivitetsgevinster gjennom reell konkurranse om oppdragene, og mener dette må være en svært viktig del når erfaringene fra det første året skal gjennomgås. Jeg vil aktivt følge med på utviklingen i markedet, herunder at det oppnås reell konkurranse om oppdragene, og at både små, mellomstore og store entreprenører får mulighet til å delta. Jeg er opptatt av at vi i Norge skal utvikle en virksom konkurranse på dette området, og har invitert Maskinentreprenørenes Forbund til videre dialog om disse spørsmålene.

Jeg kan også opplyse om at anbudsåpningen for årets kontrakter nå er foretatt. Ifølge Vegdirektoratet ser forventningene om mer veg for pengene ved konkurranseutsetting av drift og vedlikehold ut til å bli innfridd. Vegvesenet har regnet med en kostnadsbesparelse på mellom 10 og 20 pst. Dette er imidlertid foreløpige vurderinger, og det er for tidlig å trekke noen endelig konklusjon, men det er en interessant utvikling.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg vil takke for svaret.

Eg er heilt einig i det som statsråden seier om at konkurranse vil gi meir veg for pengane. Eg har òg sett at oversiktene over dei tilboda som er komne inn ved anbudsrunder i år, viser det.

Poenget er at ein kanskje kunne fått endå meir veg for pengane dersom det òg hadde vore opna opp for små og mellomstore bedrifter. Eg høyrer statsråden seie at ho er oppteken av konkurranse og oppteken av at desse bedriftene skal få delta i anbudsrunder. Samtidig ser eg på dei tilboda som er komne inn, at dei er dominerte av dei store – Mesta, Veidekke, Selmer, NCC – og at små og mellomstore bedrifter er fråverande. Då er mitt tilleggsspørsmål til statsråden: Ser ikkje statsråden at eit så høgt eigenkapitalkrav som 10 pst. fører med seg at små og mellomstore bedrifter blir ekskluderte frå denne konkurransen?

Statsråd Torild Skogsholm: For det første har jeg lyst til å si at jeg har fått nyttige innspill fra MEF på dette området. Jeg registrerer at jeg til og med har fått innspill fra medlemmer av MEF som mener at egenkapitalkravet kanskje ikke er unaturlig. Så det er ikke 100 pst. enighet om det. Jeg ønsker likevel å følge med for å se om konkurransen er reell og om den fungerer. Det var hensikten med å gjøre dette. Derfor er jeg opptatt av at det skal være en konkurranse som er åpen også for små og mellomstore entreprenører. Man har da flere muligheter. Man kan enten få tildelt kontrakter direkte, eller man kan gå med i et arbeidsfellesskap. Jeg registrerer også at mange er med som underentreprenører til andre større entreprenører.

Jeg er opptatt av at denne muligheten fortsatt skal være der, for jeg tror det er et veldig viktig bidrag i dette arbeidet innenfor vegsektoren. Derfor er jeg opptatt av dette videre. Det er en balansegang mellom det å sørge for at vi har passe størrelse på byråkratiet, at det ikke skal bli for stort, samtidig som vi får mange nok aktører i markedet.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg vil berre gjenta det eg sa i stad. Eg konstaterer at dei tilboda som er komne inn, er frå dei store. Dei faktiske tala viser at det stort sett berre er dei store som har levert tilbod. Det tyder på at ein ikkje har fått til den gode konkurransen som ein kunne fått, og som kanskje òg ville gitt endå meir veg for pengane.

Eg har dessverre ikkje fått noko godt argument for kvifor ein har dette eigenkapitalkravet. Dersom det er tryggleiken ein ønskjer å ta vare på, måtte det vere nok at

ein hadde ein bankgaranti. Eg må òg minne om at ein eigenkapital kan brukast opp på ein jobb, at ein har fleire jobbar, og at det er det same eigenkapitalkravet som blir stilt overalt. Så bankgaranti må vere det beste dersom ein skal ha tryggleik.

Eg vil då spørje statsråden om det ikkje hadde vore noko å vurdere å halde seg til berre ein bankgaranti for det einskilde oppdraget.

Statsråd Torild Skogsholm: Det viktigste i denne sammenhengen er at vi får mer veg igjen for pengene. Så må vi se på hvordan vi skal gjøre det. Er vi på rett veg, eller er vi ikke på rett veg?

De signalene vi har fått så langt, er at vi er på rett veg. Det er viktig at vi har rom for både små, mellomstore og store aktører i markedet. Det vil jeg arbeide for videre. Jeg tror vi gjør oss selv en bjørnetjeneste hvis vi ikke gir dette rommet også for små og mellomstore entreprenører. Det er viktig. De spørsmålene som her reises knyttet til egenkapital og bankgaranti, er spørsmål som det vil være naturlig å evaluere etter den første fasen, og se om det er grunn til å endre på dette eller ikke. Nå er vi på god vei. Det vi ser av indikasjoner, tyder på at vi er på god vei i forhold til målet. Det vil hele tiden måtte være en avveining hvor stort byråkrati vi må ha for å hankses med veldig mange entreprenører i forhold til å ha et passende antall. Men vi må ha rom for små og mellomstore aktører også.

Presidenten: Spørsmål 21 vil bli besvart til slutt i spørretimen.

S p ø r s m å l 2 2

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg ønsker å stille forsvarsministeren følgende spørsmål:

«Krigsinvalid hjemmet Bæreia på Kongsvinger sliter økonomisk, og har dermed en noe usikker fremtid.

Ser statsråden at hun alene, eventuelt sammen med andre departement, kan bidra til at dette viktige stedet for våre krigsinvalider kan se lysere på fremtiden, og dermed sikre at de som har behov for et slikt sted etter en innsats for fedrelandet, kan få være der etter deres ønske og behov?»

Statsråd Kristin Krohn Devold: Stiftelsen Krigsinvalid hjemmet Bæreia er en selvstendig stiftelse etablert av Krigsinvalidforbundet og har i en årrekke gitt rekonvalesentopphold for krigsinvalider og deres partnere.

Opphold for denne gruppen blir dekket over Sosialdepartementets og Helsedepartementets budsjetter. Sosialdepartementet er også representert i stiftelsens styre.

Som selvstendig stiftelse har styret ved Bæreia det formelle ansvar for å påse at driften av hjemmet er tilpasset antall brukere. Etter hvert som krigsinvalider faller fra, må driften ved hjemmet vurderes i lys av det. Forsvarsdepartementet er ikke involvert i driften av hjemmet og har som sådant ikke ansvar for hjemmet. Som forsvarsminister føler jeg likevel et moralsk ansvar for å

medvirke til at våre krigsinvalider gis et tilbud om rekreasjon så lenge de har behov for det.

FN-Veteranenes Landsforbund har uttrykt ønske om å overta Bæreia til rekreasjonsopphold for soldater som har vært i internasjonal tjeneste, og deres familier.

Det vil være positivt om forbundet gjennom kamerat-treff og andre arrangementer kan bidra til driften av Bæreia. Med dagens driftsutgifter og med et raskt synkende antall krigspensjonister vil FN-Veteranenes Landsforbunds aktiviteter neppe gi tilstrekkelig inntektsgrunnlag for Bæreia.

Stiftelsen Krigsinvalid hjemmet Bæreia må derfor vise kreativitet og handlekraft for å bruke de muligheter til inntjening som finnes for hjemmet. Jeg er gjort kjent med at tiltak er iverksatt for å finne gode økonomiske løsninger, deriblant å åpne Bæreia for nye brukergrupper.

Behovet for tildelinger over offentlige budsjetter er beregnet å øke til ca. 20 mill. kr i år 2008. Over forsvarsbudsjettet kan det ikke gis støtte til Bæreia i denne størrelsesordenen.

Stortinget bevilget i inneværende budsjett, i tråd med Regjeringens føringer, 6 mill. kr til FN-Veteranenes Landsforbund. Så vidt jeg husker, foreslo Fremskrittspartiet, som eneste parti, å kutte bevilgningen til de frivillige forsvarsforeningene med 5 mill. kr i høstens budsjettinnstilling. Dersom dette skulle fordeles forholdsmessig mellom organisasjonene, ville det betydd en reduksjon på ca. 600 000 kr til FN-Veteranenes Landsforbund, og dermed også sannsynligvis reduksjon til Bæreia.

Hvilken støtte de frivillige forsvarsforeningene – herunder FN-Veteranenes Landsforbund – vil få fra Forsvarsdepartementet neste år, klargjøres i forbindelse med neste års budsjettproposisjon. Det er deretter opp til FN-Veteranenes Landsforbund om de eventuelt vil benytte Bæreia i forbindelse med forbundets aktiviteter.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som var en oppsummering – noe av historie og noe av realiteter.

Det er klart at et slikt sted som Bæreia, som ligger såpass fint til og har muligheter for å gi rekreasjon nettopp til de personer som har ytt en stor tjeneste for fedrelandet, både innenlands og i utlandet, trengs – det er det ikke tvil om. Når man vet at det kanskje finnes 50 000 tysklandsveteraner og nærmere 60 000 som har vært i internasjonal tjeneste, f.eks. i Korea, Kongo, Libanon, Sinai, Namibia, på Balkan m.m., er det klart at behovet skulle være der. Og behovet er nok større enn det de pengene som er bevilget, skulle tilsi.

Jeg vet at det var et møte på Kongsvinger i går om denne saken. Det ble kanskje ikke lovet noen penger der, men det har i alle fall blitt en dialog, slik at man kan se lysere på fremtiden. Jeg håper at statsråden kan være med på dette.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Det er helt riktig som spørsmålsstilleren sier. Statssekretæren i Forsvars-

departementet var på Bæreia i går, og det er tett og god dialog mellom Forsvarsdepartementet og interessentene rundt Bæreia.

Likevel er det grunn til å understreke at både Sosialdepartementet og Helsedepartementet først og fremst er riktig adresse for helsetiltak og også rekreasjon, mens Forsvarsdepartementet – nettopp fordi vi synes dette er en så viktig gruppe – hittil har bidratt til driften av Bæreia gjennom de støtteforeningene som er etablert. Over forsvarsbudsjettet har FN-Veteranenes Landsforbund fått til sammen 4,3 mill. kr til aktiviteter knyttet til Bæreia for 2003. Av disse gikk 1,7 mill. kr direkte til driftsstøtte, i tillegg fikk de 1,7 mill. kr til drift av organisasjonen. Dette er en støtte på 6 mill. kr – en støtte som nettopp går til den viktige gruppen som spøreren er opptatt av.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker nok en gang for svaret.

De beløp som statsråden nevner, er riktige, men dessverre er ikke beløpet stort nok. Bæreia sliter med en noe usikker framtid på grunn av at de mangler noen penger.

Når det gjelder budsjettet, har alltid Fremskrittspartiet vært positiv til å bevilge penger til ideelle lag og organisasjoner, spesielt innen Forsvaret, så det statsråden henviste til, skal jeg sjekke. Fremskrittspartiet skal i hvert fall være det partiet som ønsker og vil være med på å bidra med penger til dette. Jeg overlater for så vidt stafettpinnen til statsråden, slik at vi i fellesskap – både Fremskrittspartiet, andre partier, Forsvarsdepartementet og andre departementer – kan skaffe nok penger til videre drift av Bæreia, for driften er viktig for dem som har ytt en stor tjeneste for sitt land, både hjemme og ute.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Jeg er helt enig med spørsmålsstilleren i at det er viktig at man her ser bredt på muligheter til å skaffe inntekter til Bæreia. Her kan ulike offentlige budsjetter være en kilde, men det er også viktig å få nye brukergrupper til Bæreia, og at stiftelsen vurderer kreative tiltak for å skaffe seg inntekter. Noen av de innspill jeg har mottatt, dreier seg om salg av deler av eiendommen, salg med klausul om overtakelse etter at krigsinvalidene ikke lenger har behov for hjemmet, osv. Men disse spørsmålene regner jeg med at vi kan få komme tilbake til i forbindelse med høstens statsbudsjett. Og bevilgninger til FN-Veteranenes Landsforbund skal vi i fellesskap være med på å vedta i november–desember dette år.

S p ø r s m å l 2 3

Ågot Valle (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«En del av dem som har deltatt i utenlandsoperasjoner, sliter med psykiske skader i ettertid og opplever at de i stor grad er overlatt til seg selv. De føler at de blir utsett for en svært urettferdig behandling fra samfunnet, ved at de f.eks. ikke blir tilkjent noen erstatning som følge av de skader de er påført under tjeneste.

Har statsråden oversikt over hvor mange som i dag er arbeidsuføre pga. psykiske problemer etter utenlandstjeneste, og hva vil Regjeringen gjøre for å bedre deres situasjon?»

Statsråd Kristin Krohn Devold: Jeg er svært glad for dette spørsmålet, for det er en viktig problemstilling.

Forsvaret har satt i verk en rekke tiltak for å hindre at personell som deltar i internasjonal tjeneste får psykiske skader. Før avreise blir personellet testet grundig fysisk og psykisk, og bare de som blir funnet skikket, tilbys internasjonal tjeneste. I løpet av tjenesten får personellet kontinuerlig tilbud om medisinske tjenester, herunder støtte fra stressmestringsteam. Etter avsluttet tjeneste gjennomgår personellet en grundig medisinsk vurdering og får informasjon om alle de støttetilbud som finnes. Ved behov blir personellet henvist videre til det sivile helsevesenet.

Det finnes ikke eksakte tall på hvor mange som er arbeidsuføre på grunn av psykiske problemer etter internasjonal tjeneste. Forsvaret har imidlertid gjennomført omfattende undersøkelser som gir oss en viss indikasjon på problemets omfang.

For perioden 1990–2001 er opplysninger fra Rikstrykdeverket benyttet i en større undersøkelse om soldathelse. Undersøkelsen viser gledelig nok at færre var sykmeldt på grunn av psykiske problem blant personell som hadde deltatt i internasjonal tjeneste, enn hva tilfellet var for en sammenlignbar kontrollgruppe som ikke hadde deltatt i internasjonal tjeneste. Antallet uføretrygdete var under halvparten – i den gruppen som hadde deltatt i internasjonal tjeneste – i forhold til funn i kontrollgruppen. Dette tyder på at de tiltak Forsvaret har iverksatt for å sikre soldatenes psykiske helse, fungerer godt.

Det er det sivile helsevesenet, og ikke Forsvaret, som har det lovpålagte ansvaret for å yte helsetjenester til tidligere militært personell. Forsvaret er imidlertid opptatt av å gi personell som har vært i internasjonal tjeneste, nødvendig oppfølging. Derfor arbeider vi i dag i Forsvarsdepartementet med et forslag til forskrift om erstatning for psykiske senskader som følge av tjenestegjøring i internasjonale fredsoperasjoner. Utkastet vil i løpet av denne måneden bli sendt på høring. Formålet er nettopp det spøreren tar opp, å yte økonomisk kompensasjon til personell som har pådratt seg psykiske lidelser, og som ikke er tilkjent erstatning på annet grunnlag.

Forsvarets sanitet skal også i løpet av året vurdere et utvidet tilbud om psykisk helsevern, bl.a. ved en tettere og mer langvarig oppfølging etter endt tjeneste. Fokus rettes mot rask behandling etter hendelser for å unngå at plagene blir kroniske. I tillegg er Forsvarets sanitet i ferd med å planlegge et medisinsk senter ved Ullevål universitetssykehus. Senteret skal bl.a. skaffe erfaringsdata fra internasjonale operasjoner for å sørge for at utvelgelse, veiledning og eventuell behandling av personellet blir optimal. Målet er en mest mulig integrert løsning med det sivile helsevesenet.

Nettopp i en situasjon der Forsvaret har et høyt internasjonalt engasjement i fredsskapende arbeid, er det ar-

beidet som nå er igangsatt i Forsvarsdepartementet, viktig, og jeg er derfor glad for at jeg fikk anledning til å si at det skjer noe i praksis.

Ågot Valle (SV): Det siste er jo utrolig viktig, at en samtidig, mens en sender folk til utlandet, virkelig følger opp hjemme. Det er altså utrolig viktig at både Forsvaret og statsråden erkjenner det ansvaret en har overfor disse, slik at ikke den store uretten som ble gjort mot krigsseilerne, blir gjort på nytt igjen.

For å ta noe av det statsråden svarte på: Jeg tror at en er nødt til å gjøre enda flere undersøkelser enn de Rikstrykdeverket har foretatt. For det er jo nettopp det mange av disse – iallfall de jeg har snakket med – opplever, at inngangen inn for å bli anerkjent i Rikstrykdeverket er veldig smal. Derfor tror jeg en trenger en mye større forskningsbase. Så er også problemet at stressmestringsteamet pr. i dag ikke gir god nok oppfølging. Men hovedspørsmålet er: Erkjenner statsråden at Forsvarsdepartementet, og statsråden, har et ansvar for disse også når de kommer ut i det sivile liv, et godt stykke ut i det sivile liv?

Statsråd Kristin Krohn Devold: Både jeg selv og Forsvarsdepartementet erkjenner selvsagt at når vi sender personell til internasjonale tjenester, har vi både en moralsk og en formell forpliktelse til å sørge for at det blir en minimal belastning for dem resten av livet. De gjør en utrolig viktig jobb på vegne av landet, og de er sendt ut med et klart politisk mandat i ryggen. Samtidig er det viktig å finne løsninger der Forsvarsdepartementet sammen med andre departement er i stand til å gi dem et optimalt tilbud når de kommer hjem igjen. Det er f.eks. ikke ønskelig med et eget helsetilbud ved siden av det ordinære helsevesenet. Det er også grunnen til at vi har gått i dialog med Ullevål sykehus om et samarbeid på oppfølgingssiden, et samarbeid for å utrede hvilke behov det er, og et samarbeid om erfaringsdata. Jeg er den første til å innrømme at vi trenger erfaringsdata fra dem som har vært ute, og tiltak er i gang for å la det komme dem som har vært ute, til gode.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret.

Jeg tar det svaret for et ja – at ja, vi skal ta et større ansvar enn det vi gjør i dag – fra statsrådets side. Jeg vil gjerne at statsråden bekrefter det.

Så vil jeg gjerne at hun skal utdype forskriftene som det nå arbeides med for å gi økonomisk hjelp, for det er jo også noe av problemet, at fallet er veldig stort. Verdigheten faller fort når en har vært soldat ute og så kommer hjem til veldig store økonomiske problemer, som mange av dem har. Jeg har fått innspill på en ordning som jeg gjerne vil at statsråden skal kommentere, nemlig at Forsvaret kommer inn med en økonomisk startpakke før forsikringsordninger er kommet på plass – for det vet vi tar veldig lang tid.

Jeg vil også utfordre statsråden på at hun setter ned en gruppe som kan se på dette fra et tverrfaglig synspunkt,

og at det offentlige kan få anledning til å diskutere dette problemet senere.

Presidenten: Presidenten har forståelse for at statsråden på 1 minutt ikke har svaret på alle disse spørsmålene.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Jeg skal gjøre mitt beste.

Først: Det er riktig at erstatnings- og forsikringsordninger vi har i dag, er basert på prinsippet «full erstatning», altså at skadelidte skal stilles i den samme økonomiske situasjon som han ville vært i uten skaden. Det er prinsippet.

Men så peker spørsmålsstilleren på noe viktig, nemlig på problemet f.eks. med den tiden som går etter at man er kommet hjem, før erstatningen utbetales – for utbetalingen kan ta tid. I tillegg har spøreren pekt på problemet for mennesker som kan ha psykiske senskader, og som ikke kommer inn under vanlige erstatningskriterier. Denne siste gruppen mener vi å fange opp med de nye forskriftene som er på høring.

Når det gjelder praktiske tiltak som kan avhjelpe den enkelte mens han venter på erstatning – enten han står i kø innenfor trygdesystemet eller i andre typer køer i andre typer offentlige instanser – er jeg villig til å se på på hvilke måter Forsvaret her kan være til hjelp, enten ved å søke å få fortgang i saksbehandlingen eller på andre måter minimere konsekvensen for den enkelte.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 10.

S p ø r s m å l 1 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øyvind Vaksdal til olje- og energiministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av olje- og energiministeren.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg vil stille følgende spørsmål:

«Ifølge KraftNytt 7. mai i år var den norske og svenske magasinfyllingen 18,7 TWh mindre enn normalt i uke 19. Selv om man har sett en liten forbedring de siste uker, er situasjonen alt annet enn tilfredsstillende. Uten store mengder nedbør i de kommende måneder vil man kunne oppleve en vinter med enda større problemer enn de vi hadde sist vinter, med en eksplosjonsartet utvikling i strømprisen og fare for utkobling og rasjonering.

Hvilke tiltak vil Regjeringen sette i verk for å få kontroll med situasjonen?»

Statsråd Børge Brende: Sårbarhet for variasjoner i været er et grunnleggende forhold ved den norske kraftforsyningen. Etter mange år med rikelig nedbør og stor vannkraftproduksjon fikk vi i vinter en påminnelse om hvilke konsekvenser en periode med lite nedbør kan ha for en nasjon som er meget avhengig av vannkraft.

Situasjonen i vinter var lenge bekymringsfull. Utviklingen utover våren – med relativt mildt vær, økte tilsig-

og stor import – har imidlertid gitt en betydelig bedring av situasjonen. Nedtappingen av magasinene ble redusert, og den norske produksjonen i mars og april ble den laveste som er registrert siden 1980. Snøsmeltingen er nå i gang, og magasinutfyllingen øker.

Prisene på den nordiske kraftbørsen har også stabilisert seg i forhold til i vinter. At kraftprisene fortsatt er høyere enn vanlig på denne tiden av året, reflekterer at det fortsatt er knappere tilgang på vann i kraftmagasinene enn normalt. Ved inngangen til uke 18 var magasinutfyllingen 19,2 pst., 18 prosentpoeng lavere enn middelnivået for denne uken. Utgangspunktet ved den sesongen vi nå går inn i, er derfor svakere enn i tidligere år. Utviklingen i magasinutfyllingen fremover vil imidlertid avhenge av værforholdene resten av våren, sommeren og høsten.

Basert på erfaringene i vinter er det likevel viktig å komme raskt i gang med arbeidet for en sikrere kraftforsyning. Regjeringen har allerede igangsatt arbeidet med å vurdere tiltak som kan redusere sårbarheten for tilsvarende situasjoner. Et viktig mål er at vi skal ha en energiforsyning som sikrer at det er nok energi i markedet til akseptable priser – for både husholdninger, industri og den offentlige forvaltning. For å oppnå dette er det nødvendig både å vurdere kortsiktige tiltak som kan avhjelpe en oppstått tørrårssituasjon, og mer langsiktige tiltak som reduserer den grunnleggende sårbarheten for tørrår i kraftforsyningen.

Det vil være nødvendig med omfattende tiltak over et bredt felt for å bedre den norske forsyningsikkerheten. I tillegg til å styrke overføringskapasiteten for å unngå unødvendige flaskehals, både innenlands og mot utlandet, vil jeg på vegne av olje- og energiministeren trekke frem viktige elementer som Regjeringen prioriterer:

1. Tilgangen på ulike nye fornybare energikilder byr på mange muligheter til en omlegging av energiproduksjon og -forbruk. Regjeringen vil prioritere satsingen på dette området høyt.
2. Vi må spare energi. Blant annet vil ny teknologi gi oss bedre muligheter til å bruke energi på en mer fornuftig måte enn tidligere. Arbeidet med energisparing er et hovedsatsingsområde for Enova.
3. Vi må få til en best mulig utnyttelse av vannkraften vi allerede har bygd ut. Det er derfor viktig at det legges til rette for å modernisere og oppruste vannkraftanleggene våre.
4. Vi må utnytte naturgassressursene våre på en fornuftig måte, og Regjeringen vil nå følge opp gassmeldingen i samsvar med Stortingets vedtak.

Regjeringen vil trekke opp politikken for en sikker og miljøvennlig energiforsyning i en stortingsmelding om forsyningsikkerheten, som vil bli lagt frem før årsskiftet.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Hovedårsaken til de problemene vi hadde sist vinter, var selvfølgelig det politisk styrte tilbud som lå i markedet, i og med at man i de senere år aktivt politisk har hind-

ret kraftutbygging i Norge. Resultatet av dette har vi i Fremskrittspartiet advart mot i mange år – dessverre uten å bli hørt. De tiltak- eller rettere sagt, mangel på tiltak – som statsråden her nevner, vil på ingen måte berge oss gjennom en lignende vinter dersom vi skulle få en like nedbørsfattig høst.

Hva må egentlig til for at Regjeringen skjønner alvorret i situasjonen, kaster av seg handlingslammelsen og foretar seg noe aktivt?

Statsråd Børge Brende: Det som gjør oss meget sårbar om vinteren, er at 90 pst. av elektrisiteten i Norge kommer fra vannkraft. Når det er tørrår, vil vi faktisk ha en utfordring – uavhengig av om vi har tilgang på mer vannkraft. Regjeringen jobber nå med det spørsmålet, og energi- og miljøkomiteen har til behandling en sak knyttet til økt tilgang på vannkraft. Vi er tilhengere av en oppgradering av de vannkraftanleggene som allerede er til disposisjon.

Skal man bli mindre sårbar i forhold til tørrår og greie å få ny kraft inn i det nordiske kraftmarkedet, er man avhengig av å satse mer på fornybar energi. Her har man en målsetting om 4 TWh fra vannbåren varme og 3 TWh fra vind. I tillegg har Stortinget åpnet for at det skal kunne bygges tre konvensjonelle gasskraftverk. Der er konsesjon gitt, og det er opp til dem som har fått konsesjon, å vurdere løpende om det er regningssvarende i dagens kraftprismarked å igangsette disse prosjektene.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Heller ikke på lang sikt vil situasjonen bedre seg gjennom Regjeringens energipolitikk – eller rettere sagt mangel på energipolitikk. Regjeringens trenering av kraftproduksjon basert på gass er et eksempel på dette. Et annet eksempel er Regjeringens holdning til vannkraftproduksjon, som vi så da Regjeringen like før påske sa nei takk til 0,5 TWh – ren og ny vannkraft – fra Saudafjellene.

Er det ikke snart på tide at Regjeringen ser lyset – bokstavelig talt – og sørger for at det norske folk og norsk industri får nok kraft til fornuftige priser?

Statsråd Børge Brende: Jeg har litt vanskeligheter med å kjenne meg igjen i det bildet som representanten Vaksdal nå tegner. Jeg trodde faktisk at vi var enige om at man ikke blir mindre sårbar i forhold til en tørrårssituasjon hvis man legger alle eggene i én kurv – som er vannkraft. Likevel har Regjeringen fremmet en sak for Stortinget nå om Sauda. Det er også varslet en oppgradering av de anleggene som allerede ligger der. I tillegg nevnte jeg 7 TWh knyttet til fornybar energi og den satsingen vi har på Enova.

At Regjeringen angivelig skal være handlingslammet i forhold til bruk av gass, kan jeg ikke fatte. Det er gitt konsesjon til tre konvensjonelle gasskraftverk. Man kan stikke spaden i jorden i morgen. Men jeg mener at det bør skje uten bruk av statlige strukturtiltak eller strukturfond. Det må rett og slett kunne gjennomføres fordi det

(Statsråd Brende)

er lønnsomt økonomisk og regningssvarende i markedet, og ikke gjennom statlige subsidieringer.

Presidenten: Vi går så til spørsmål 24.

Spørsmål 24

Øyvind Korsberg (FrP): «Ifølge den danske miljøvernminister Hans Chr. Schmidt og finansminister Thor Pedersen får danske skattebetalere mest miljø for pengene ved å investere i klimatiltak i utlandet fremfor i Danmark. Den danske regjering legger derfor opp til å nå Kyoto-kravene bl.a. ved å kjøpe seg til uutnyttede CO₂-kvoter i utlandet og ved å investere i utenlandske miljøprosjekter. Samme forutsetninger gjelder i stor grad for Norge.

Hvilke analyser av kost-nytte-effekter har statsråden foretatt for klimatiltakene til den norske regjering?»

Statsråd Børge Brende: Kostnadseffektivitet er et sentralt hensyn i klimapolitikken, som i miljøpolitikken for øvrig. Det er viktig å velge løsninger som gir størst miljøgevinst i forhold til kostnadene. Regjeringen legger derfor stor vekt på nasjonal og internasjonal kvotehandel som virkemiddel.

Kvotehandel vil bidra til å sikre kostnadseffektivitet i klimapolitikken, fordi bedriftene selv vil kunne bestemme hvilke utslippsreducerende tiltak som skal gjennomføres, når de skal gjennomføres, og i hvilken grad de vil kjøpe eller selge kvoter. Det vil være i bedriftenes egen interesse å sette i verk de rimeligste tiltakene først og redusere utslippene fra egen virksomhet dersom de har tiltak som er billigere enn forventet kvotepris.

Norge har forpliktet seg til at de årlige klimagassutslippene i perioden 2008–2012 i gjennomsnitt ikke skal være mer enn 1 pst. høyere enn i 1990. I fjor gikk klimagassutslippene i Norge ned med 2,5 pst., så nå ligger vi 5 pst. over det nivået som er fastsatt i Kyotoprotokollen. Norge har i klimaforhandlingene arbeidet for at utslippsbegrensningene skal kunne gjennomføres på en fleksibel måte, men samtidig slik at den miljømessige troverdigheten ikke svekkes. Norge har i stor grad fått gjennomslag for dette i forhandlingene. Kyotoprotokollen åpner for bruk av fleksible mekanismer: internasjonal kvotehandel, den grønne utviklingsmekanismen og felles gjennomføring mellom industriland. Samtidig sier Kyotoprotokollen at bruken av mekanismene skal komme i tillegg til bruk av nasjonale virkemidler. Dette ligger også til grunn i den danske klimastrategien – som jeg har studert grundig – der det slås fast at Danmark akter å leve opp til sine internasjonale forpliktelser, og at det fortsatt skal satses på nasjonale virkemidler i tillegg til bruken av mekanismene.

Regjeringen legger opp til at Norge skal overholde sine utslippsforpliktelser gjennom nasjonale tiltak, supplert med en aktiv bruk av de fleksible mekanismene under Kyotoprotokollen. Gjennom sitt samtykke til hovedtrekkene i klimameldingen og tilleggsmeldingen, samt

ratifikasjon av Kyotoprotokollen, har Stortinget sluttet seg til dette.

Denne fleksibiliteten er meget viktig. Det er jeg enig med representanten i, selv om vi er noe uenige om ratifikasjonen av Kyoto-avtalen og et internasjonalt klimaregime. Både beregninger for norsk økonomi og anslag for OECD-området under ett viser at kostnadene ved å gjennomføre Kyotoprotokollen blir mye høyere hvis det ikke gis anledning til bruk av fleksible mekanismer. Ved å gi norske bedrifter mulighet til å delta i internasjonal kvotehandel vil en i stor grad kunne overlate til markedet å avgjøre om det er mest lønnsomt å sette i verk tiltak hjemme eller i utlandet.

De samfunnsøkonomiske kostnadene ved tiltak mot klimagassutslipp er grundig dokumentert i ulike klimameldinger fra skiftende regjeringer. Jeg vil også fremheve analyser av tiltakskostnader gjennomført av industrien selv og presentert i hvitboken om klimagassutslipp fra norsk landbasert prosessindustri.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Dette er et svært viktig spørsmål. Det rent klimamesige skal jeg la ligge nå, men det politiske, og spesielt når det gjelder faren for økt arbeidsledighet, vil jeg komme inn på, for på en energikonferanse som har vært holdt tidligere denne uken, kom det fram at 90 pst. av de investeringene som kommer til å bli foretatt i prosessindustrien, vil bli gjort i land som ikke har ratifisert Kyoto-avtalen. Da står man overfor en voldsom utfordring.

Vi statsråden sørge for at norske miljøkrav overfor bedrifter – og klimatiltak – ikke blir strengere enn kravene i de landene vi konkurrerer med, slik at vi unngår å miste en del industriarbeidsplasser til land som ikke har ratifisert Kyoto-avtalen, og som har langt lavere miljøkrav på andre områder?

Statsråd Børge Brende: Jeg er enig med representanten i at dette er et svært viktig spørsmål. Vi så jo i forbindelse med de flommene som var i Europa i fjor sommer, at det ikke å ta klimautfordringene på alvor, kan medføre veldig store økonomiske kostnader. Dette var en illustrasjon på hvilke følger det kan få hvis man ikke håndterer klimautfordringene.

Når det gjelder den norske prosessindustrien, er situasjonen slik at den industrien i dag ikke betaler elektrisitetsavgift – den er fritatt for det. Den er også fritatt for CO₂-avgift. Prosessindustrien i Norge står for 30 pst. av klimagassutslippene, mens den i EU står for 5 pst. av klimagassutslippene. Jeg har nå en god dialog med prosessindustrien i forhold til hva den kan levere av norske klimagassutslipp i tiden fremover. Vi vil selvsagt også gjennomføre nasjonale tiltak. Men, som jeg sa: Vi må også ha en åpning for bruk av fleksible mekanismer. Hvor disse klimagassreduksjonene kommer, er ikke avgjørende. Det at de faktisk skjer, er det viktige for det globale klimaet.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker igjen statsråden for svaret. Det å knytte en flom i Europa til klimagassutslipp er det vel stort sett bare politikere som tør å ta sjansen på. Det er iallfall ikke noen seriøse klimaforskere som har koblet det direkte sammen.

Jeg er glad for at statsråden har en god dialog med PIL, det har også de politiske partiene her i huset. Jeg er helt enig i at man må få lov til å bruke de fleksible mekanismene fullt ut og der de har mest effekt.

Den danske regjeringen vil ha en klimaoversikt over hvor stor CO₂-reduksjon den danske klimapolitikken egentlig har gitt, og hvor mye den har kostet på 1990-tallet. Vil den norske regjeringen synliggjøre kost-nytte-effekten også her hjemme overfor industrien og de enkelte bedriftene?

Statsråd Børge Brende: Som jeg sa i mitt første svar til representanten Korsberg, er de samfunnsøkonomiske kostnadene ved tiltak mot klimautslipp grundig dokumentert i de to klimameldingene fra skiftende regjeringer. Det er også to store vedlegg i de to meldingene som gjennomgår tiltakskostnader og de samfunnsøkonomiske sidene.

Når det gjelder flommene i Europa i fjor sommer, sa jeg at det var en illustrasjon på hva som vil kunne skje hvis vi ikke gjør noe med klimautfordringene. Jeg har aldri sagt – og det finnes det faktisk ikke dokumentasjon på – at disse flommene skyldtes klimaendringer, men det er den type vær man vil se mer av – og mye mer av – hvis man ikke gjør en skikkelig jobb her.

Men vi er enige om at det ikke må bli fremstilt slik at om man kjøper kvoter eller investerer i u-land i forhold til klimagassreduksjoner, skal det bli sett på som dårligere tiltak enn andre. Situasjonen er at det er dyrere å gjennomføre slike tiltak i Norge enn i disse andre landene, men det er også viktig for oss å vise at vi går foran her hjemme for å få andre til å være med, slik at man kan hindre en negativ utvikling.

S p ø r s m å l 2 5

Fra representanten Berit Brørby til miljøvernministeren:

«O. Mustad & Søn AS har fått pålegg om å skifte kjemikalier i forbindelse med overflatebehandling av fiskekroker. Preparatet de i dag bruker på dispensasjon, ble forbudt 1. januar 2002. Bedriften har testet ut andre kjemikalier, men har så langt ikke fått verifisert at det fungerer tilfredsstillende, og har søkt SFT om en forlengelse av dispensasjonen som utgår 1. januar 2004.

Vil initiativ tas slik at fristen kan forlenges og bedriften gis tid til å finne akseptable kjemikalier til overflatebehandling av fiskekroker?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 2 6

Åslaug Haga (Sp): Mitt spørsmål til miljøvernministeren er følgende:

«Miljøvernministeren godkjente den 11. april etablering av golfbane på noe av landets beste matkornarealer, på Atlungstad i Stange kommune. Det går fram av saksdokumentene at planområdet er del av et stort sammenhengende landbruksområde som er meget godt egnet til å dyrke matkorn, og som representerer noe av den mest næringsrike jorda i landet.

Hvorfor valgte statsråden å overse den klare anbefalinga fra landbruksmyndighetene om å si nei til omdisponering av disse arealene?»

Statsråd Børge Brende: I arealpolitikken er det nødvendig å vurdere sektorinteressene opp mot hva som gir den beste løsningen ut fra en bred samfunnsmessig vurdering. Kommunene har en viktig og vanskelig oppgave for gjennom kommuneplanarbeidet å få til en bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet som ivaretar både økologiske, økonomiske og sosiale hensyn.

Jeg ser positivt på at kommunen har fått i stand en interkommunal utredning av alternative lokaliseringer av golfbane i Hamar-regionen. Uttalelsene fra landbruksmyndighetene viser at etablering av golfbane på Atlungstad må avveies mot jordvern hensyn. Samtidig er jeg enig i kommunens vurdering av at det i Hamar-regionen er vanskelig å finne banealternativer som både tilfredsstillende kravene til en god golfbanelokalisering, og som ikke er i konflikt med andre arealbruksinteresser.

I denne saken har jeg lagt avgjørende vekt på de vurderinger Stange kommunestyre, altså det lokale selvstyret, har foretatt, og at Hedmark fylkeskommune ved fylkesutvalget etter en helhetlig vurdering ikke har motsatt seg etablering av golfbane på Atlungstad.

Jeg har også lagt til grunn at etablering av et golfanlegg av høy kvalitet vil få positive ringvirkninger og bli en katalysator for bosetting, næringsutvikling, rekreasjon og turisme i Hamar-regionen.

Etter en samlet vurdering kom jeg derfor til at det var grunnlag for å godkjenne arealet for golfbane på Atlungstad.

Jeg forutsetter at landbruksmyndighetene vil bli trukket med i reguleringsplanprosessen for å sikre detaljløsninger som tar hensyn til at arealene kan tilbakeføres til jordbruk dersom golfaktiviteten skulle opphøre.

Jeg vil også tilføye følgende: Den samme dagen som jeg avgjorde saken på Atlungstad, avgjorde jeg to andre golfbanesaker. Den andre golfbanesaken var i Aurskog-Høland kommune, Finstadbru. Denne golfbanen ble godkjent. Den tredje golfbanesaken, i Gran kommune – Granavolden – sa jeg nei til.

Vi må være klar over at golf er i ferd med å bli en idrett for alle i Norge. Norges Golfforbund har passert 100 000 i medlemskap, og over 10 000 nye begynner hvert år å spille golf. Etableringen av gode golfanlegg har positiv betydning for folkehelsen. Golfbaner er idretts- og rekreasjonsanlegg for moderne friluftsliv.

Selv om golfbanene lokaliseres på dyrket mark, vil de kun beslaglegge en meget liten del av matkornarealet på landsbasis. Det må man også være klar over. Men de sakene jeg får til vurdering, vurderer jeg konkret ut fra de

ulike opplysninger som kommer på mitt bord, og det må være en samlet vurdering, hvor selvsagt også sektormyndighetene og landbruksmyndighetene vil bli tillagt stor vekt.

Åslaug Haga (Sp): Etter det statsråden nå sier, føler jeg behov for å understreke at jeg er meget positiv til golf. Jeg synes det er en flott form for sport, og det er mange, i alle aldre, som kan glede seg over den.

Jeg forstår også at det er mange bønder som velger å legge ut arealer til golfbaner, fordi inntjeninga i næringa er så dårlig.

Men mitt anliggende er ikke å ta golfen, det er ikke å ta de bøndene som legger ut jord til golfbaner. Mitt anliggende er at det må være mulig å legge golfbaner til områder som ikke representerer den aller beste matjorda.

I tilfellet Atlungstad er det ingen tvil om at miljøvernministeren har valgt å bryte sine egne retningslinjer for arealplanlegging og golfbaner – der det står helt klart at jord som er egnet for matkornproduksjon, skal skjermes.

Spørsmålet mitt videre blir da: Betyr tilfellet Atlungstad at jordvernspolitikken er lagt om?

Statsråd Børge Brende: Jeg redegjorde for at vi avgjorde tre saker den samme dagen – én golfbane fikk nei, og to fikk ja – ut fra en konkret vurdering av situasjonen.

Når det gjelder golfbanen på Atlungstad, var det bortimot et samlet politisk miljø i hele Hedmark som var sterke tilhengere av denne golfbanen. Man hadde ikke veldig mange gode alternativer i Hamar-regionen. Jeg synes det er veldig sterkt når Stange kommune på en overbevisende og god måte sier at de trenger dette i forhold til lokal verdiskaping og for å holde på turister. Det trengs også en utvikling av denne innlandsregionen, som har hengt litt etter, og jeg kom til, etter en samlet vurdering, at jeg ikke kunne si nei til dette. Man må også være klar over at en golfbane vanligvis beslaglegger mellom 500 og 1 000 dekar, men at det er en liten andel av dette som ikke senere, hvis man skulle ombestemme seg, kan tilbakeføres til matkornproduksjon.

Åslaug Haga (Sp): Nå er det nok stor tvil om hvorvidt det er slik at det ikke fantes gode alternativer i rimelig nærhet til Hamar. Det er man uenig om.

La meg videre følge opp med å si at når statsråden nå har gitt godkjenning for golfbane på Atlungstad, skulle jeg tro at det vil føre til at en del andre utbyggere vil tenke på nytt – man har jo trodd at jordvernsinteressene skulle veie svært tungt i disse prosessene. Men nå tror jeg at en del vil tenke seg om, fordi man ser at dette, i hvert fall på Atlungstad, ikke har betydd tilstrekkelig.

Da blir spørsmålet mitt: Kan statsråden garantere at tilfellet Atlungstad, altså at det å bygge en golfbane på noe av den aller beste matjorda vi har, er å betrakte som et engangstilfelle, og at denne saken ikke vil skape presedens?

Statsråd Børge Brende: Først må jeg si at jeg er positiv til at representanten Haga også er positiv til golf.

Skal man først anlegge nye golfbaner, må man faktisk ha areal – og så kan vi da ha en løpende diskusjon om hvilke areal som er til disposisjon. Jeg bare bekrefter at golf har kommet for å bli.

Jeg har også fått på bordet dokumentasjon som sier at en fullverdig 18-hulls golfbane normalt beslaglegger 500–1 000 dekar. Av dette utgjør spillearealet normalt 250 dekar. Det er først og fremst greenen og sandbunkerne som medfører tunge inngrep i jordsmonnet. Til sammen utgjør disse områdene 20 dekar. For et golfbaneanlegg på 500–1 000 dekar vil man altså måtte regne med tunge inngrep i jordsmonnet på kun 20 dekar, hvor tilbakeføring til jordbruk er kostbart. Jeg synes det er verdt å ta med seg i de vurderingene som foretas, altså at det av 1 000 dekar er 20 dekar som ikke kan vendes tilbake til matkornareal hvis man skulle gjøre andre vurderinger senere.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 21.

S p ø r s m å l 21

Signe Øye (A): Jeg har et spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Stjørdal kommune har et registrert boligbehov for enslige, enslige forsørgere og unge barnefamilier og har inngått et samarbeid med boligbyggelaget om å bygge 12 leiligheter med nøktern standard til en rimelig pris. Av 18 søkere sitter boligbyggelaget igjen med kun 3 kontakter. De resterende søkerne må takke nei fordi de ikke får lån verken i Husbanken, pga. endrede regler, eller lån i det private markedet.

Hva vil statsråden gjøre for å hjelpe disse gruppene med å skaffe seg bolig?»

Statsråd Erna Solberg: Saken som representanten Signe Øye her tar opp, gjelder det planlagte prosjektet Arnstadåsen Borettslag på Skatval i Stjørdal. Utbygger og lånesøker på vegne av borettslaget er Trondheim og Omegn boligbyggelag – TOBB. Laget har søkt Husbankens regionkontor i Trondheim om lån til oppføringen, og Husbanken har ingen innvendinger mot å innvilge det omsøkte lånebeløpet, som tilsvarer 47 pst. av totalkostnadene på ca. 16 000 kr pr. m². Et problem her kan være at innskuddene vil bli forholdsvis høye, men Husbanken kan gi betydelig høyere låneutmåling – opp til 80 pst. – og i særlige tilfelle enda mer, slik at kravet til egenkapital kan senkes hvis TOBB ønsker det. Alternativt kan kommunen gi det nye Startlånet.

Problemet er derfor ikke, som det står i representanten Øyes spørsmål, at de aktuelle søkerne ikke får lån i Husbanken. Problemet er at TOBB ikke har fått solgt tilstrekkelig antall andelsleiligheter til å sette i gang, og en av grunnene til dette er at flere av de aktuelle søkerne ikke hadde økonomisk grunnlag til å betjene renteutgifter mv. TOBB får ikke utbetalt Husbankens lån før leilighetene er solgt, og oppnår heller ikke forsikringsgaranti. TOBB kan da ikke sette i gang med bygging.

Representanten Øye spør om hva statsråden vil gjøre for å hjelpe disse gruppene med å skaffe seg bolig. Som kjent har Regjeringen fra i år etablert en ny låneordning – Startlån – som kommunene kan gi til grupper med lave inntekter og liten egenkapital. Vanligvis brukes disse lånene til kjøp av rimeligere, brukte boliger, og dette vil kunne gi en god løsning både boligmessig og økonomisk.

I særlige tilfeller hvor husholdningen tilhører svakstilte grupper, som bostedsløse, flyktninger og andre, vil kommunen kunne innvilge boligtilskudd, som altså er en form for subsidie, for at boutgiftene kan komme ned på et nivå som disse kan makte. Det er muligens denne prioritering av tilskuddsmidler som representanten Øye sikter til når hun nevner «endrede regler». Men det er altså noe annet enn reglene for lån i Husbanken. Den prioriteringen innebærer altså at det for enkeltgrupper som søker om det hvis Stjørdal kommune innenfor det boligtilskuddet de disponerer, mener at dette er den viktigste gruppen å gi støtte til – vil være mulig å få den typen støtte.

Signe Øye (A): Jeg takker statsråden for svaret. Men det var egentlig ingen løsning for dem som ikke har egenkapital, ikke får lån eller ikke får tilskudd for å kunne kjøpe disse boligene.

Det er klart at Stjørdal kommune har en viss størrelse på boligtilskudd, men problemet må jo være at det boligtilskuddet er så lavt – og det har jo Regjeringen gitt signaler om – at dette skal kun bostedsløse, innvandrere eller de aller fattigste få ta del i. Derfor er det en gruppe som her faller mellom to stoler.

Da blir mitt spørsmål til statsråden: Mener statsråden at det er Stjørdal kommune som prioriterer feil, er potten for liten, eller hva er det som gjør at vi ikke har mulighet til å hjelpe disse?

Statsråd Erna Solberg: Som mitt svar avklarer, mener jeg at Signe Øye i dag stiller et spørsmål som ikke er korrekt, som ikke er en angivelse av hva som faktisk er forholdene. Hovedutgangspunktet er at hvis TOBB hadde valgt å bruke full husbankfinansiering her, ville det ikke ha vært 47 pst., men opptil 80 pst. låneutmåling. Det hadde gjort at egenandelen til de som skulle bo der, dvs. det de måtte finansiere ved andre låneordninger, ville ha vært betydelig mindre. Da ville det bare ha vært ut fra TOBBs egne vurderinger om de som kom, kunne betjene disse lånene, og om de kunne betale husleien sin. Husbanken har mulighet til å gi mer lån i særskilte tilfeller.

Derfor er det ikke slik at det i utgangspunktet er behov for å lage noen nye ordninger. Et alternativ til dette er at de 9 mill. kr i låneramme til Startlån, som nettopp skal gå til denne gruppen – de som er litt over de mest svakstilte, og som altså Stjørdal kommune vil støtte – kunne brukes til å betale og finansiere boliger. Kravene til egenfinansiering ville på det området vært mindre. Det er derfor vi har en offentlig ordning.

Jeg tror først og fremst at man må se på hvordan prosjektet er utformet og laget, for å finne kilden til at folk ikke etterspør dette prosjektet eller ikke vil bo i disse leilighetene.

Signe Øye (A): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Det er slik at det er et definert behov for boliger for disse gruppene. Det er ingen grunn til å tro at de ikke ønsker dette, eller at det ikke er et dokumentert behov – slik statsråden nå prøver å tilbakevise.

Hva kan Stjørdal kommune gjøre? De kunne ha bidratt til å øke antallet ikke-kommersielle utleieboliger. Men også her har statsråden strammet inn, slik at det ikke er mulig for denne gruppen å få lån eller tilskudd innenfor denne ordningen. Det eneste som da står igjen, er at sosialhjelpsbudsjettet må økes fordi man må ut på det private markedet. Vi vet at hvis det bygges færre boliger, vil husleiene også øke.

Mener statsråden at det er løsningen – at man bygger færre boliger, og at husleien dermed øker for denne gruppen?

Statsråd Erna Solberg: Jeg mener at representanten Signe Øye har funnet et dårlig eksempel for å markere Arbeiderpartiets generelle politikk på dette området gjennom dette spørretimespørsmålet.

Utgangspunktet er at man kunne ha utformet og brukt de låneordningene betydelig bedre enn det som har vært gjort så langt i forhold til dette prosjektet. Dette er låneordninger som ikke er avhengige av en persons inntekt, det er låneordninger som kunne ha gjort at egenandelen og behovet for ekstra finansiering ville ha vært lavere, og kostnadene ville ha vært lavere for den enkelte. Man kunne altså ha brukt en kombinasjon av Startlån for den enkelte person som søkte, eller man kunne ha utformet prosjektet med en større andel av husbanklån. Husbankens kontor har ikke sagt nei til noen lånesøknader i denne forbindelse.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan vi skal fordele boligtilskuddet, er det slik at vi har en prioritering for dette tilskuddet. Når det gjelder gruppen vanskeligstilte, gis det penger til kommunenes boligsosiale handlingsprogram. Hvis det er reelt vanskeligstilte som ligger på sosialbudsjettene til kommunene, har kommunene virkemidler. Halvparten av midlene som vi bruker på boligtilskudd i dag, går til kommunenes boligsosiale handlingsprogram. Det er kommunene som foretar en prioritering – de vurderer om dette er den gruppen som trenger det mest, eller om det er andre grupper som trenger det mer.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.